

**Högskolan i Halmstad
Sektionen för lärarutbildningen
Lärarprogrammet**

”Idrott och Hälsa ur lärarnas perspektiv”

- En kvalitativ studie om hur lärarna arbetar med Idrott och Hälsa samt styrdokumentens koppling till praktiken**

Examensarbete Lärarprogrammet

Slutseminarium: 2010-01-14

Författare: Daniel Ahlgren, Philip Littorin

Handledare: Lars Kristén, Åke Nilsén

Medexaminatorer: Eva-Carin Lindgren, Owe Stråhlman

Examinator: Anders Nelson

Abstract

Ämnet idrott och hälsa är ett viktigt ämne i dagens skola där det har skett en förändring från tidigare läroplaner fram till den vi har nu. Från att det tidigare i princip har varit ren idrott på schemat så finns det idag även en hälsa aspekt att ta hänsyn till. Med det så har direktiven i hur undervisningen ska utformas blivit mindre. Syftet med denna uppsats är jämföra hur styrdokumentet ser ut för ämnet idrott och hälsa för grundskolan med hur lärarna i ämnet idrott och hälsa beskriver hur de arbetar utifrån dessa. Åtta stycken lärare i idrott och hälsa har vi via kvalitativa intervjuer låtit beskriva hur deras undervisning praktiskt går till, vad de tycker om dagens styrning av ämnet och hur de skulle vilja att ämnet ser ut i framtiden. Resultatet av empirin visar lärarnas olika syn på hur deras undervisning utförs och det är med blandade åsikter de beskriver hur man genom styrdokumentet kan nå en ultimata undervisningssituation.

Nyckelord: Idrott och Hälsa, Idrottslärare, Styrdokument

Innehållsförteckning

Sida

Förord	5
1 Inledning	6
1.1 Syfte.....	7
1.2 Frågeställningar.....	8
1.3 Avgränsningar.....	8
2 Bakgrund	9
2.1 Skolans styrning förr och nu.....	9
2.2 Skolgymnastikens historia.....	12
3 Litteraturgenomgång	15
3.1 Undervisningen.....	15
3.2 Ämnet.....	16
3.3 Styrdokumentet.....	18
3.4 Framtiden.....	19
4 Vad säger de nationella kursplanerna för idrott och hälsa	21
4.1 Ämnets syfte och roll i utbildningen.....	21
4.2 Mål att sträva mot.....	22
4.3 Ämnets karaktär och uppbyggnad.....	22
4.4 Mål som eleverna ska ha uppnått i slutet av det nionde skolåret.....	23
5 Metod	24
5.1 Metodval.....	24
5.2 Den kvalitativa forskningsmetoden.....	26
5.3 Kvalitativ intervjustudie.....	27
5.4 Datainsamling.....	28
5.5 Urval.....	28
5.6 Intervjusituation.....	30

5.7 Etik.....	31
6 Empiri.....	33
6.1 Idrottsundervisningen.....	33
6.1.1 Lektionsmiljö i fokus.....	33
6.1.2 Synen på ämnet idrott och hälsa.....	36
6.1.3 Urskiljning av ämnet gentemot andra intressen.....	37
6.2 Styrdokumentet.....	38
6.2.1 Följer lärarna de nationella styrdokumentet.....	38
6.2.2 Styrdokumentets utformning.....	39
6.2.3 Uppnåendemål för årskurs nio.....	39
6.2.4 Statlig eller kommunal styrning, vad är att föredra?.....	40
6.3 Framtiden.....	40
7 Analys.....	43
7.1 Idrottsundervisningen i skolan.....	43
7.2 Ämnet i fokus.....	45
7.3 Styrdokumentet, en problematisering.....	48
7.4 Framtidens idrott och hälsa.....	51
7.5 Sammanfattning.....	52
8 Reflektioner.....	55
8.1 Reflektioner kring syfte, frågeställning och metod.....	55
8.2 Reflektion kring empiri och analys.....	57
8.3 Framtida forskning.....	59
Litteraturlista.....	60
Bilaga 1 Intervjuguide.....	62
Bilaga 2 Presentation av respondenter.....	64

Förord

Vi vill framförallt tacka samtliga respondenter, som trots ont om tid och en diger arbetsbörda har tagit sig tid och svarat på våra frågor. Ni bidrog inte bara med intressanta svar och åsikter, utan även med ett gott humör och med ett självkritiskt förhållningssätt, tack vare era bidrag så kunde vi slutföra detta arbete och vi tackar ödmjukast för detta.

Philips far, Sten Littorin, våra klasskamrater, och handledare har också hjälpt till, gett feedback och utvecklat vårt arbete. Åke Nilsén som med sin gedigna kunskap om inte minst arbetets struktur och sin spetskompetens har speciellt bidragit till att vårt arbete levt upp till de krav och till den standard som vi hade förväntat oss. Arbetet har utförts tillsammans och ingen uppdelning av arbetet har funnits.

Vi vill slutligen ägna en tacksamhetens tanke åt våra partners som i denna långa och krävande process haft ett stort tålamod med oss, och gett oss det stöd och det utrymme vi behövde för att sätta samman denna uppsats.

Daniel Ahlgren och Philip Littorin

1 Inledning

I styrdokumentet för Idrott och Hälsa inom grundskolan står det följande om ämnets riktlinjer i grundskolan:

”Idrott, friluftsliv och olika former av motion och rekreation har stor betydelse för hälsan. Barn och ungdomar behöver därför utveckla kunskaper om hur kroppen fungerar och hur vanor, regelbunden fysisk aktivitet och friluftsliv förhåller sig till fysiskt och psykiskt välbefinnande. Ämnet idrott och hälsa syftar till att utveckla elevernas fysiska, psykiska och sociala förmåga samt ge kunskaper om den egna livsstilens betydelse för hälsan”
(Skolverket, 2000).

Ämnet Idrott och Hälsa syftar till att utveckla och förmedla kunskaper som både stimulerar elevernas fysiska och sociala förmågor samt deras psykiska välbefinnande. Eleverna skall förutom detta också utveckla kunskaper inom hur kroppen fungerar, hur olika livsstilar skiljer sig och hur dessa påverkar hälsan hos individen.

I styrdokumentet står också:

”Ämnet står för en helhetssyn på människan, dvs. att kropp, känslor, intellekt och tankar är beroende av varandra, och kan på så sätt medverka till att elevens kroppsuppfattning utvecklas. Ämnet erbjuder möjlighet att i ett naturligt sammanhang diskutera såväl hälsofrågor som etiska frågor som hör ihop med idrott och friluftsliv”(Skolverket, 2000).

Ämnet idrott och hälsa är alltså enligt skolverket ett ämne där man ser på människan med en helhetssyn, där man indirekt kan påverka olika delar av elevens hälsa genom att arbeta tillsammans för att eleverna skall uppnå kroppslig, intellektuell och kognitiv hälsa. Notera även att ämnet har som mål att problematisera över hälsa och etiska frågor i anknytning till undervisningens innehåll, som t.ex. idrott och friluftsliv.

Annerstedt, Peitersen och Rønholt går så långt som att skriva att ämnet idrott och hälsa just nu

befinner sig i kris. ”Centrala direktiv har blivit färre, lokala kursplaner skall upprättas, betygsdirektiv saknas till stor del, didaktiskt inriktad litteraturer sparsamt är förekommande etc.” (Annerstedt, Peitersen, Rønholt 2001, 203).

Med de nationella styrdokumenterna från skolverket i åtanke så känns ämnet Idrott och Hälsa väldigt relevant och aktuellt ur samhällssynpunkt. Hur skall skolan styras, nationellt eller kommunalt och vilka konsekvenser får detta för eleverna? Är grundskolorna kapabla att tolka dessa dokument på ett likvärdigt vis så att kraven och undervisningen leder till ett gemensamt mål? Med sådana frågor som motivation för vår studie har vi valt att koncentrera oss på lärarnas upplevelser.

Lpo94 beskriver Idrott och hälsa som den nya benämningen på det tidigare ämnet Idrott. Det livslånga hälsolärandet kom nu i fokus som kontrast till det tidigare mera prestations och färdighetsinriktade ämnet Idrott. Innehållet i ämnet har utvidgats och skall nu omfatta ett helhetsperspektiv där elevernas hälsa skall komma i fokus, och inte minst deras egen förmåga att tillägna sig kunskaper om densamma (Larsson, 2004. s4).

1.1 Syfte

Angående idrottslärarnas undervisning i idrott och hälsa utvecklar idrottsläraren och författaren Claes Annerstedt följande resonemang:

”Vad kan du göra för att tillse att idrottsundervisningen blir bättre och upplevs som viktigt och meningsfull? Ja först och främst måste du ha målen klara för dig och att bland de mål du prioriterar måste lärande av idrottsliga kunskaper och färdigheter prioriteras högt. Det innebär att medan en och annan idrottslärare enbart rullar ut bollen, så är du engagerad i att utnyttja lektionerna till att lära eleverna så mycket idrottsliga kunskaper och färdigheter som möjligt, hur man sköter sin kropp och sin hälsa, hur man tränar kondition, styrka och rörlighet, hur man utvecklar sin motoriska förmåga o.s.v. Du måste också engagera dig i hela skolans arbete och argumentera för att ämnet idrott och hälsa är ett betydelsefullt bildningsämne både ur elevernas och skolans

perspektiv. Medan andra är tysta och inte deltar i kollegiearbetet eller skolans roll i samhället, så talar du om idrottsämnets betydelse, om idrottslärarens kompetens etc.”
(Annerstedt, Peitersen, Rønholt, 2005, 177).

Utifrån detta ovanstående resonemang har vi problematiserat kring vad idrottslärarna anser om sin idrottsundervisning. Och i denna något diffusa problemställning använder vi styrdokumentens koppling till det faktiska arbetet som en måttstock på hur väl undervisningen fungerar.

Det övergripande syftet med uppsatsen är således att belysa och undersöka hur ämnet praktiseras ute i skolorna idag enligt idrottslärarna samt att jämföra de nationella styrdokumenterna med detta.

1.2 Frågeställningar

Utifrån ovanstående syfte så har följande frågeställningar skapats:

- *Hur ser ämnet Idrott och Hälsa ut på grundskolan idag enligt idrottslärarna?*
- *Hur ser idrottslärarna på sin egen undervisning; vad är viktigt att fokusera på inom ämnet?*
- *Efterlevs de nationella Styrdokumenterna för ämnet Idrott och Hälsa i praktiken?*
- *Anser idrottslärarna att deras undervisning i ämnet idrott och hälsa följs enligt de rådande styrdokumenterna?*

1.3 Avgränsningar

Uppsatsen bygger på en kvalitativ studie där vi har intervjuat åtta stycken personer i åldrarna 25-60. Dessa individer är samtliga idrottslärare till yrket, och idag verksamma inom grundskolan. Vi gör alltså inte anspråk på att utföra en kvantitativ studie, då antalet intervjuade personer är tämligen lågt (åtta stycken).

Vår studie bygger på lärarnas egen uppfattning om hur väl studieplanen efterlevs, varför annan empiri och forskning om just detta har utelämnats helt i slutsatsen. Däremot har vi använt sådan forskning i bakgrunden för att föra ett resonemang och en frågeställning.

2 Bakgrund

2.1 Skolans styrning förr och nu

Sverige har haft en tradition av central utformande läroplaner som har styrts centraliserat och nationellt. Dessa läroplaner har fungerat som katalysatorer för statmaktens syften och mål med skolan. Men det är inte endast läroplanerna som fungerar som styrmedlen ute i skolan för den enskilda eleven. För eleven är det lika viktigt hur läraren tillämpar den nationella läroplanen i sin undervisning, hur denna *tolkar* styrdokumentet (Karlefors, 2002, 17).

Samverkan inom skolan och nationella styrdokument kan spåras tillbaka till Undervisningsplan för folkskolan år 1919, detta innebar ett avgörande steg mot en nationell likriktning inom skolan. U 1919 syftade till att göra den svenska skolan till en skola för alla. Den betydde att kyrkans påverkan på skolan minskades, detta genom att kristendomsundervisningen halverades, men också att andra ämnen som t.ex. gymnastik fick ökade timantal (Karlefors, 2002, 18).

På denna tid skulle gymnastiken som var gravt påverkad av Ling gymnastiken ske i enlighet med dennes grundsatser. Det var Ling-dynastin som regerade inom gymnastiken i början av 1900-talet. Man kan alltså säga att det var Linggymnastiken som var idrottsundervisningens fader, då hela skolans nationella gymnastikundervisning gick i hans fotspår (Karlefors, 2002, 22).

1807 års skolordning slog fast att gymnastik skulle finnas med på samtliga läroverk, men då bara under raster och under lärarens tillsyn. Det var fortfarande inte tal om någon permanent obligatorisk undervisning i ämnet. År 1820 beslutades det i skolordningen att gymnastik skulle vara ett obligatoriskt ämne i grundskolan, med tre timmar i veckan. Paradoxen vid detta tillfälle var dock att effekten av 1820 års skolordning inte alls blev den väntade då det fortfarande varken fanns idrottslärare eller idrottshallar att utnyttja (Annerstedt, Peitersen, Rønholt, 2001, 81).

Folkskolan som infördes 1842 och folkskolestadgan slog fast att gymnastik var ett obligatoriskt ämne, men fortfarande fanns det ingen inspektion, d.v.s. det fanns inga utbildade idrottslärare utan de som undervisade i ämnet skulle besitta kunskaper i ”...skicklighet att lära ut enkel gymnastik” (Annerstedt, Peitersen, Rønholt, 2001, 86).

Inte förrän vid 1897 års folkstadga så tar man tag i frågan om riktiga gymnastikhallar och man anger där att när skolor byggs så skall plats beredas till barnens gymnastikövningar. 1900 så skulle idrottsundervisningen bestå av fristående rörelser, dels omväxling med fria lekar samt medel att lära barnen god hållning och att gå in och ut ur klassrummet (Annerstedt, Peitersen, Rønholt, 2001, 87).

1919 var folkskolestadgan för ämnet gymnastik starkt präglad av Linggymnastiken vars följande grundsatser angavs som målsättning för undervisningen:

Befordra en god och allsidig kroppsutveckling

Göra eleverna vana vid god kroppshållning

Vänja dem för det framtida arbetslivets praktiska arbetsuppgifter

Väcka lust

Skapa kraft, hälsa och levnadsglädje

Det var redan här som en motsättning skapades i läroplanerna. Detta mellan lingianer som förespråkade gymnastik och de företrädare som fanns för en mera lek och idrottsinriktad undervisning. Ämnet beteckning får symbolisera denna kompromiss då ämnet nu kom att kallas ”gymnastik med lek och idrott” (Annerstedt, Peitersen, Rønholt, 2001, 88).

I 1995 års undervisningsplan för folkskolan/enhetsskolan så skall nu gymnastikämnet inte bara syfta till kroppsövningar och att skapa en god fysisk hälsa, nu skall ämnet också ge rekreation, träna samarbetsförmågan samt skapa förståelse för kroppsövningars och friluftslivets betydelse för en god livskvalitet (Annerstedt, Peitersen, Rønholt, 2001, 88).

Lgr62 och 69 (läroplan för grundskolan) breddade idrottsämnet och gav det en annan ton. Ordet fysisk fostran togs bort och nu pratade man istället om att utveckla elevernas fysiska, sociala och estetiska utveckling. Större fokus lades vid individualisering, där alla skulle gå en gemensam grundkurs och sedan en överkurs som anpassades efter förutsättningar och intresse. Denna stadga ansåg liksom sina historiska motsvarigheter att pojkar skulle utveckla styrka och smidighet och

att flickorna skulle fokusera på att utveckla estetiska rörelsesätt (Annerstedt, Peitersen, Rønholt, 2001, 89).

Genom skapandet av Lgr80 så bytte ämnet namn från ”gymnastik” till ”idrott”. Detta var ett naturligt steg då gymnastiken vid denna tidpunkt bara var ett ämne i ämnet liksom mycket annat. Dock blev benämningen idrott aningen misslyckad då denna verksamhet ofta förknippas med Riksidrottsförbundet, vars innehåll inte alltid överensstämmer med läroplanerna. En annan viktig förändring och nyhet med Lgr80 var att man nu skulle arbeta aktivt för att utjämna könsrollerna mellan pojkar och flickor, detta betydde i praktiken att samundervisning påbörjades. Lgr80 skapade också ett större utrymme för den enskilda läraren att själv påverka sin undervisning. Detta skapades genom att de bindande föreskrifterna eller instruktionerna blev färre. Idrottsundervisningen breddades ännu mer i jämförelse med tidigare läroplaner och nu skulle man i ämnet arbeta aktivt för att tillfredsställa elevernas rörelsebehov, till att ge glädje, rekreation och gemenskap samt att utveckla elevernas självförtroende och skapandeförmåga (Annerstedt, Peitersen, Rønholt, 2001, 89).

Vår senaste läroplan för grundskolan heter Lpo94 och där bytte man återigen namn på ämnet. Nu skulle det betecknas som ”Idrott och hälsa” och detta görs för att tydligt ta avstånd från föreningsidrotten, något som man inom skolan ville göra klart. Uppmärksamheten och fokus på de idrottsliga prestationerna har minskat betydligt i och med denna läroplan, då man syftar till att vidga ämnet till en mer hälsoinriktad undervisning. Den lokala friheten och varje skolas frihet att tolka innehållet, arbetssättet och tidsutrymmet för ämnet ökar betydligt. Detta får som konsekvens att ämnets utformning varierar från skola till skola (Annerstedt, Peitersen, Rønholt, 2001, 90).

Den nuvarande läroplanen har i hög grad skapat en decentralisering av skolan. Från ett nationellt samverkanskrav från staten till ett friare och mera lokalinspirerat styrdokument. Lpo94 skapade målstyrningsfenomenet, d.v.s. att det finns nationella mål att sträva mot och mål att uppnå med varje ämne, men det är upp till varje skola att bestämma *hur* man vill nå dessa mål (Annerstedt, Peitersen, Rønholt, 2001, 90).

2.2 Idrott och Hälsa- Skolgymnastikens historia

Fysisk fostran fick en fast förankring i Sverige under 1800 talets början. Dels berodde detta synsätt på utländska influenser som uppmuntrade denna typ av idrottsundervisning, men också en inhemsk kultur som såg gillande på att barnen uppfostrades med hjälp av kroppsövningar (Annerstedt, Peitersen, Rønholt, 2001, 75ff).

Den fysiska fostran skulle syfta till att förändra individer och samhälle till det bättre, man ville se en slags folkväckelse där fysisk fostran skulle vara en hörnsten. Att förverkliga sin kropps gömda potential och återvinna sina själsliga och fysiska krafter var också idéer som var populära under denna tid, samhället och individen behövde fysisk fostran (Annerstedt, Peitersen, Rønholt, 2001, 78).

”En stark och vältränad kropp är grunden för en sund och påverkbar själ”, detta hävdade Carl Ulric Broocman (1783-1812). Det fanns alltså redan här en koppling mellan individens fysiska aktivitet och psykiska förmåga och välbefinnande (Annerstedt, Peitersen, Rønholt, 2001, 75).

Militärens påverkan av gymnastiken var stor under hela 1800 talet, detta berodde på många faktorer. Sverige hade förlorat sitt ägandeskap över Finland 1809 och man såg gymnastiken som ett medel för att dels stärka den svenska folksjälen och dels för att genom denna skapa goda soldater med god fysik. Idrotten skulle alltså här fungera som ett nationalistiskt mål, att stärka vår självkänsla genom att skapa goda fysiska föredömen men framförallt att genom denna lägga grunden till en god svensk försvarsmakt. Den allmänna värnplikten som infördes 1812 var ännu ett skäl att införa gymnastik i skolan permanent, för på detta vis skulle skolan vara en bra föreberedelse åt de män som sedan skulle vidare till militärtjänstgöring (Annerstedt, Peitersen, Rønholt, 2001, 78).

Man kan sammanfatta följande fyra motiv som legitimerade införandet av gymnastik i skolan:

Dels den politiska gymnastiken skulle ena vårt land efter politiska motgångar (förlorandet av Finland)

Militära objektiva, där skolan skulle vara ett medel för att nå målet med soldater av god fysisk hälsa.

Det fanns också hälsa och hygieniska motiv att införa gymnastik i skolan. Gymnastiken skulle nämligen stärka barnen och göra dem mer motståndskraftiga mot sjukdomar. Detta hade föregåt av rapporter att var tionde elev var entledigad från idrottsundervisningen för att de hade fysiska förhinder, detta skulle man nu "bota" genom att införa fysisk fostran och gymnastik i skolan. Till sist fanns det ett slags själsligt fokus som kom att kallas rekreativt motiv. Eleverna skulle genom gymnastiken få ett välbehövligt avbrott och ett komplement till den vardagliga teoriundervisningen (Annerstedt, Peitersen, Rønholt, 2001, 79).

En annan viktig debatt som skedde under början av 1900-talet var konflikten mellan idrottsrörelsen och skolidrotten. Dessa grupper hade olika syn på hur man behandlade sina ungdomar och vad man lade tonvikt på. I skolan skulle man enligt lingianismen och att öva sina kroppar på det viset, medan man i den fria och allt mer organiserade idrottsrörelsen som framförallt hade utländska moderna influenser och inte var lika konservativ som dåtidens skolgymnastik. Denna konflikt mellan parterna utkristalliserades dock inte till något större klimax då bägge parterna inte behövde konkurrera på samma bana. Det var alltså här som det tydligt visade sig att idrottsrörelsen var ett område och skolidrotten något helt annat, den ena styrt av statliga intressen och den andra av frivilliga organisationer (Blom, Lindroth, 2002, 221ff).

Linggymnastikens ställning som Sveriges enda gymnastiska alternativ hade varit ett faktum ända in på 1950-talet. Det var först nu man började reformera och utveckla gymnastiken. Inte minst lockades man av idrottsrörelserna med sitt bollspel och fria lekar. Man tvingades nu inom skolan att bredda gymnastiken så att den skulle kunna tillämpas på alla elever, inte bara ynglingar och män. Den största förändringen av ämnet var att både bredda den med flera olika alternativ så som dans, rytmik, bollspel och lek, men också att man ville öka det praktiska inslaget, man ville att eleverna skulle aktivera sig på lektionerna. Man ville ta steget från ställningsgymnastik till rörelsegymnastik (Blom, Lindroth, 2002, 266f).

Det är också viktigt att påpeka att under mitten av 1900-talet så skedde ett tydligt paradigmskifte i den svenska idrotten mellan gymnastiken och tävlingsidrotten. Numera var det tävlingsidrotten

som hade överhanden, och som istället för tvärtom skulle börja påverka innehållet i den svenska skolgymnastiken. Ett signifikativt tecken på maktförskjutningen i det svenska samhället mellan dessa parter var att man bytte namn på Gymnastiska Central Institutet (som hade haft ett oförändrat namn sedan 1813) till Gymnastik och Idrottshögskolan. Numera fick idrottsrörelsen större utrymme medans skolgymnastiken fick mindre samt att den samtidigt reformerades (Blom, Lindroth, 2002, 270).

Från och med 1970-talet så förekommer idag ett stort antal idrottsgymnasier. Dessa är grenspecifika gymnasier som syftar till att fostra framtida atleter inom t.ex. tennis, fotboll och ishockey. Detta visar inte minst idrottsrörelsens massiva inflytande på skolan. Fjärran är ämnets beteckning som ”gymnastik med lek och idrott”, från 1980-talets läroplan kallades ämnet endast ”Idrott”. Detta var ett faktum ända fram till Lpo94 då ämnet ändrades till vad det heter idag, nämligen idrott och hälsa (Blom, Lindroth, 2002, 270).

I den nationella kursplanen för idrott och hälsa står det följande om vad ämnet idag har utvecklats till ”Ämnet idrott och hälsa har ett brett innehåll. Ämnets kärna är idrott, lek och allsidiga rörelser så att alla oavsett fysiska förutsättningar skall kunna delta, erhålla upplevelser och erfarenheter samt utvecklas på sina egna villkor. Grundläggande är ett hälsoperspektiv som innefattar såväl fysiskt och socialt välbefinnande” (Skolverket, 2000).

3 Litteraturgenomgång

3.1 Undervisningen

Redan på sent 1700-tal och på tidigt 1800-tal rekommenderades kroppsövningar av skilda slag i Sverige och utomlands. John Locke med boken ”Tankar om uppfostran” (1693) och senare Jean Jaques Rousseau med boken ”Emile”(1762) förespråkade en uppfostringsmetod av mindre stillasittande och mer lek och kroppsrorelse vilket skulle ge friskare, starkare och harmoniska pojkar. I Tyskland och Schweiz försökte man omsätta Rousseaus idéer i praktiken då man minskade ”läsämnenas” utrymme i timplanen och införde praktiska ämnen och fysisk fostran. Man ville framhäva motivationens betydelse för inläringen då man istället för tvång och agning skulle ha mer lek och frivillighet (Annerstedt, Peitersen, Rønholt, 2001, 73).

Claes Annerstedt skriver om god idrottsundervisning och vad som är ingredienser hos en duktig lärare i idrott och hälsa. Författaren tar upp termer som planering, struktur, god elevkontakt samt självkontroll som essentiella för att idrottsläraren skall lyckas, både i sin teoretiska förberedelse men också i samspelet med eleverna. Annerstedt pratar vidare att maximal aktivitet, kontroll över klassen och en detaljerad planering är viktiga instrument för en god idrottsundervisning (Annerstedt, Peitersen, Rønholt, 2005, 156).

Idrottslärarnas egen syn på ämnet idrott och hälsa och vad det är som är viktigast redogörs i en undersökning som Inger Karlefors publicerar. Här kan man läsa om de moment som idrottslärarna själva tycker är de viktigaste i ämnet:

- Ha roligt genom fysisk aktivitet
- Lära sig att sköta sin hälsa
- Lära sig samarbeta
- Prova på många olika idrottsaktiviteter
- Bättre självförtroende
- Förbättra sin fysik

(Karlefors, 2002, 86).

Angående idrottslärarens generella målsättning med sin egen undervisning, så betonas det i

Sandahls skolprojekt att det är gemensamt för de flesta idrottslärarna att man vill skapa ett intresse hos eleverna som gör att de efter skoltiden själva söker upp och deltar i fysiska aktiviteter. Man vill som pedagoger och lärare skapa ett livslångt intresse hos eleverna, och i undervisningen så handlar det mycket om att just skapa ett intresse för fysisk aktivitet och god fysisk hälsa, samt se sambanden mellan dessa (Sandahl, 2005, 171f).

När man arbetar som ledare i allmänhet och idrottslärare i synnerhet så gäller det att vara uppmärksam på gruppen, hur behoven och förutsättningarna ser ut, och detta kan ändras från dag till dag och från grupp till grupp. Som ledare är det viktigt att försöka öva upp sitt gruppseende genom att på ett strukturerat vis försöka urskilja hur engagemang, kommunikation och humör ser ut hos gruppen eller grupperna under olika situationer (Arvidsson, Bremer, 2006, 31).

Fysisk aktivitet är inte bara viktigt för elevernas fysiska välbefinnande utan hjälper också till att öka inlärningskapaciteten, öka kreativiteten, sänka stressnivån, förbättra koordination och inte minst att öka elevernas självkänsla. Dessa sekundärvinster är viktiga för att dels legitimerar ämnet och hur fysisk aktivitet kan bidra till att uppnå mål inom andra områden (Wolmesjö, 2002, 7).

3.2 Ämnet

Angående idrott och hälsa och dess samverkan med andra ämnen så finns ingen konkret styrd ämnessamverkan mellan detta ämne och andra enligt Lpo94. Däremot står det att hälsa, hygien och ergonomi var hela skolans angelägenhet. Det står vidare att samverkan skulle kunna ske mellan idrott och hälsa, skolhälsovård, hemkunskap och orienteringsämnena. Vidare står det om förslag till teman som skulle kunna samverka med idrott och hälsa, som till exempel ”De arbetsområden inom orienteringsämnena som anknyter till människan har ett innehåll som också berör idrottsämnet” (Karlefors, 2002, 27).

Rønholt skriver om att man i grundskolan försöker få den teoretiska biten av ämnet inbakat i ämnets praktiska undervisning. Ämnet kan vara både teoretiskt och praktiskt då man i ämnet kan undervisa om teoretiska kunskaper i den praktiska miljön och därför inte alltid måste stå framför en tavla för att undervisa de teoretiska delarna av ämnet (Annerstedt, Peitersen, Rønholt, 2005,

338).

Idrottshögskolans skolprojekts lärarenkät för lärare i idrott och hälsa för årskurs tre, sex och nio visar hur den schemalagda undervisningen var fördelad i början av 2000-talet. I denna enkät kunde man urskilja att bollspel hade mest schemalagd tid och teori kom först på åttonde plats. Den teoretiska undervisningen svarade för cirka en tjugondel av den totala schemalagda undervisningstiden. Friluftsliv och teori var de moment som av lärarna var svårast att hinna med enligt en studie från Riksidrottsförbundet år 2000 (Sandahl, 2005, 167ff).

I Lena Larssons studie står det om lärarnas syn på idrott och hälsa och vad de vill att ämnet ska stå för. ”Gemensamt för lärarna är att fysisk aktivitet och fysisk bildning är det som erkänns medan prestation, utom när det gäller betygsättning, är det som man ska ta avstånd ifrån. Elevernas personliga utveckling står i centrum och ämnet idrott och hälsa enligt de intervjuade lärarna unika möjligheter skapa en miljö där det läggs stor vikt i trygghet och trivsel” (Larsson, 2001, 25).

Peitersen problematiserar tävlingsidrotten och dess relation till idrott och hälsa. Han framhåller att idrotten med sitt intresse för prestation undertrycker individens egna intresse och möjligheter till självbestämmande. Samtidigt så framhävs det inom psykologin att prestationsmotivet är ett allmänmänskligt motiv som inte borde negligeras i idrottsundervisningen. Det finns både fördelar och nackdelar med prestationsbaserad undervisning. Alla elever drivs med olika motiv för att bedriva idrott. Det kan handla om den estetiska njutningen, lusten att prestera eller behov av erkännande etc. (Annerstedt, Peitersen, Rønholt, 2005, 316ff).

När Lena Larsson i sin rapport skriver om ämnet idrott och hälsa och vad lärarna säger om ämnets distinktion till föreningsidrotten så är tongångarna delade. Lärarna hävdar att de med positiv anda gärna välkomnar in föreningar med spetskompetens till deras skolor. Detta samarbete gynnar eleverna och kan förhoppningsvis skapa ett intresse hos dem att börja med någon aktivitet. Men idrottslärarna pratar också om vikten av att särskilja sig från föreningsidrotten då man inom skolan har en annan målgrupp och ett annat mål med sin undervisning. Som ett exempel är prestation och tävling något som är centralt inom

föreningsidrotten men detta är inte något som man sysslar med i skolan (Larsson, 2004).

”Gemensamt för lärarna är att fysisk aktivitet och fysisk bildning är det som erkänns medan prestation, utom när det gäller betygsättning, är det som man ska ta avstånd ifrån”
(Larsson, 2004, 25).

3.3 Styrdokument

Idrott och hälsa ämnet befinner sig i en prekär situation med tanke på ämnets utformning. Ett av problemen som idrottslärare och idrottsforskare har är att definiera ämnets syfte och mål. Det finns ingen samhörig syn på vad det är som utmärker en kvalitativt bra undervisning. Avsaknaden av ett gemensamt mål är också en av anledningarna till att det i längden skapar innehållsliga problem för ämnet. Vidare kan man läsa att läroplaner och kursplaner alltför ofta är tolkningsbara istället för att ange ett tydligt mål. Författaren skriver att Annerstedt menar att ämnet har vidgats innehållsmässigt samtidigt som det har reducerats tidsmässigt under hela 1900-talet samt att forskningen är eftersatt (Karlefors, 2002, 3ff).

Idrottsämnets innehåll enligt styrdokument har förändrats från ”huvudmoment” enligt Lgr80 till ”kunskapsområden” genom Lpo94. Med Lpo94 skapades det tre ”kunskapsområden” som till sin karaktär var övergripande. Det första inriktade sig på olika typer av rörelse, det andra inriktade sig på friluftsliv och naturfrågor medan det tredje formulerades som ett teoretiskt moment där man fokuserade på olika former av hälsovård. Detta skall jämföras med Lgr80 som var indelad i ”huvudmoment” som var mer smalare till sin natur och där man hade angett specifika idrottsgrenar som t.ex. gymnastik, dans och bollspel att bedriva i undervisningen. Förskjutningen från Lgr80 till Lpo94 har alltså utvecklats från att vara smalt och idrottsspecifikt till att vara brett och mer tolkningsbart (Sandahl, 2005, 96f).

Karlefors skriver om förändringen från statlig till kommunal styrning av skolan. Man ville decentralisera skolan och skapade nya läroplaner efter de premisserna. Lpo94 är en målstyrd läroplan där man inte detaljreglerar undervisningen som i tidigare läroplaner. Ansvar för att nå de mer övergripande utformade målen lämnas till den enskilda kommunen, skolan och läraren. Decentraliseringen av skolan med självstyre för kommunerna i landet skapade frihet för dessa att

utefter egen metod utforma mål och betygskriterier utifrån läroplanens målskrivningar. Denna ökade frihet för enskilda kommuner, skolor och lärare medförde en stor skillnad från den centraliserade skolan med mer detaljreglerad undervisning (Karlfors, 2002, 31).

I den nationella kursplanen för ämnet idrott och hälsa, har man skrivit om ämnets syfte och roll i utbildningen. Idrottsaktiviteter, friluftsliv och olika former av motorik och motion har stor betydelse för individens hälsa. Eleverna behöver utveckla kunskaper om hur deras kroppar fungerar, samt hur vanor, regelbunden träning, idrottsliga aktiviteter och friluftsliv kan kopplas ihop med fysiskt och psykiskt välbefinnande (Skolverket, 2000).

I samma dokument står det också att skolan ska sträva efter att eleven utvecklar kunskap om vad som främjar hälsan samt att de ”ska utveckla en god kroppsuppfattning och kunskaper som gör det möjligt att se, välja och värdera olika former av rörelser ur ett hälsoperspektiv, stimuleras till ett bestående intresse för regelbunden fysisk aktivitet och tar ansvar för sin hälsa” (Skolverket, 2000).

Under rubriken ämnets karaktär och uppbyggnad så kan man läsa om vikten av att utveckla allsidiga rörelseaktiviteter och en allsidig rörelserepertoar som kan ligga till grund för en aktiv och hälsofrämjande livsstil. Här betonar kursplanen den allsidiga rörelsen.

Angående de uppnåendemål för årskurs nio så står bl.a. ”Förstå samband mellan mat, motion och hälsa och kunna tillämpa kunskaper i ergonomi i vardagliga sammanhang”. ”Kunna delta i lek, dans, idrott och andra aktiviteter och kunna utföra lämpliga rörelseuppgifter”. Detta är centralt, liksom de konkreta uppnåendemålen där det står att eleverna skall ”kunna hantera nödsituationer i och vid vatten” samt att ”ha kunskaper i livräddande första hjälp”(Skolverket, 2000).

3.4 Framtiden

Johansson skriver om skolgymnastikens tidsmässiga uppgång och nedgång. Vid förra sekelskiftet hade eleverna gymnastik sex dagar i veckan och dessutom hade de tio till tjugo friluftsdagar per år. Vid 1990-talet skars antalet timmar för idrottslektioner och friluftsdagar ner samtidigt som en

mängd aktiviteter och kunskapsområden skulle få plats i ämnet. Detta gör att tiden inte räcker till. Det är dock viktigt att påpeka att dagens idrottsundervisning trots allt ger dig kunskaper att ta ansvar för din egen träning och välmående och ger förutsättningar för ett fysiskt välmående (Johansson, 2007, 126).

Idrott och hälsa, samt skolans samverkan och samtliga ämnens ansvar för att befrämja elevernas hälsa problematiseras av Annerstedt, Peitersen och Rønholt. Rønholt skriver att först och främst är inte ämnets hälsaperspektiv tillräckligt för att legitimera det som ämne. Ämnet måste dessutom skapa intresse och engagemang hos eleverna så att dessa vill fortsätta med fysiska aktiviteter i framtiden. Hälsaperspektivet är naturligtvis centralt hävdar författaren, då det syftar till att barnen och ungdomarna i längden skall kunna hantera och göra aktiva val som gynnar deras hälsa. Vidare skriver Rønholt att skolan som helhet måste verka för att tillsammans, ämnesövergripande skapa en god hälsa för eleverna, detta kan inte bara ligga på idrottsundervisningens ansvar. Det finns dock frågetecken om skolan kan uppfylla alla de behov som elever och ungdomar har för att de skall uppnå god generell hälsa, i den breda bemärkelsen (Annerstedt, Peitersen, Rønholt, 2005, 336f).

Idrott och hälsa, med dess fysiska aktivitet hjälper till att skapa bra förutsättningar för andra teoretiska ämnen på skolan. Det finns ett samband mellan fysisk utveckling, språkanvändning och akademisk förmåga. Det finns ett flertal undersökningar runt om i världen som visar att hörsel, inlärning och seende kan förbättras med fysisk aktivitet och specifika rörelser. Detta betyder att fysisk aktivitet är något som inte bara är intressant och som inte bara borde ligga i idrottslärares intresse, hela skolan och samhället behöver se vinsterna av rörelse (Wolmesjö, 2002, 26f).

4 Vad säger den Nationella Kursplanen för idrott och hälsa (Dokument)

På Skolverkets hemsida kan man läsa kursplanen för ämnet idrott och hälsa. Man har delat in detta nationella styrdokument i olika delar:

Ämnets syfte och roll i utbildningen

Mål att sträva mot (Strävansmål)

Ämnets karaktär och uppbyggnad

Mål som eleverna skall ha uppnått i slutet av det nionde skolåret (Skolverket, 2000)

Eftersom dessa ovanstående punkter är högst relevanta för vårt arbete så är det under denna rubrik hög tid att sammanfatta vad dessa punkter innebär. Vi har också valt att avgränsa vårt arbete till vad den nationella kursplanen säger om ämnet idrott och hälsa som ämne och inte tagit med bedömningsdelen av dokumentet, detta är en helt annan del av styrdokumentet och det är i vårt syfte att utreda hur bedömning sker nationellt och lokalt. Vårt mål med arbetet är ju att undersöka hur skolorna lokalt följer de nationella angivelserna för ämnet, och för att göra denna jämförelse måste läsarna, idrottslärarna och vi själva vara noga informerade om vad som faktiskt står i den nationella kursplanen för idrott och hälsa.

4.1 Ämnets syfte och roll i utbildningen

Följande kan man läsa på skolverkets hemsida om rubriken ovan: ” Idrott, friluftsliv och olika former av motion och rekreation har stor betydelse för hälsan. Barn och ungdomar behöver därför utveckla kunskaper om hur kroppen fungerar och hur vanor, regelbunden fysisk aktivitet och friluftsliv förhåller sig till fysiskt, psykiskt välbefinnande (Skoverket, 2000).

Ett annat viktigt syfte enligt skolverket är att ” också skapa förutsättningar för alla att delta i olika aktiviteter på sina egna villkor, utveckla gemenskap och samarbetsförmåga samt förståelse och respekt för andra” (Skoverket, 2000).

I dagens mångkulturella Sverige så har kursplanen för idrott och hälsa tagit upp just det

mångkulturella fenomenet. Man skriver att utbildning i idrott och hälsa ger möjligheter till att stärka gemenskapen mellan barn och ungdomar i ett mångkulturellt och internationellt samhälle (Skolverket, 2000).

4.2 Mål att sträva mot

I punktformat har man på kursplanen för ämnet idrott och hälsa under rubriken strävansmål tagit upp det som skolan skall sträva att eleverna uppnår. Dessa strävansmål är inte att förväxla med uppnåendemål. Skillnaden mellan dessa är att strävansmål är mer generella och sammanfattar vad skolorna i landet bör *sträva* mot, inte vad de faktiskt skall uppnå.

Det är viktigt enligt skolverket att skolan bland annat strävar efter att eleven:

Utvecklar sin fysiska, psykiska och sociala förmåga samt utvecklar en positiv självbild

Utvecklar kunskap om vad som främjar hälsan

Utvecklar förmågan att leka, motionera och idrotta på egen hand och tillsammans med andra

Utvecklar förmågan att organisera och leda aktiviteter

Utvecklar en god kroppsuppfattning och kunskaper som gör det möjligt att se, välja och värdera olika former av rörelse ur ett hälsoperspektiv, stimuleras till ett bestående intresse för regelbunden fysisk aktivitet och tar ansvar för sin hälsa (Skolverket, 2000).

4.3 Ämnets karaktär och uppbyggnad

Denna del sammanfattar om vad det är för generella karaktärsmoment som bör ingå i ämnet idrott och hälsa. Det grundläggande enligt skolverket är ett hälsoperspektiv där eleverna skall nå psykiskt och fysiskt välbefinnande. Ämnet skall förmedla en syn på idrott och hälsa som ett ämne som dels har betydelse för uppväxten, men också för senare skeden i livet. Det är viktigt att ämnet uppmuntrar alla att själva ta ansvar för genomförande och uppläggning av fysisk aktivitet och rörelse (Skolverket, 2000).

Idrott och hälsa skall enligt de nationella styrdokumenterna för ämnet stå för en helhetssyn på

människan. Kropp, tankar, känslor och intellekt är beroende av varandra och därmed måste alla dessa stimuleras för elevens kroppsuppfattning skall utvecklas. Ämnet har också etiska och moraliska aspekter likväl som jämställdhet och förståelse för andra kulturer. Detta beskriver man då man i ämnet skall ifrågasätta de idealbilder som sprids via medier, utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Man skall ha förståelse för andra människors situationer och kulturer vilket gör ämnet till ett såväl fysiskt som psykosocialt karaktärsämne (Skolverket, 2000).

Det står vidare om vikten att ” Utveckla allsidiga rörelseaktiviteter är centralt i ämnet och en allsidig rörelserepertoar kan lägga grund för en aktiv och hälsofrämjande livsstil. En positiv upplevelse av rörelse och rytm är i sin tur grund för individuella och kollektiva övningar och främjar på så sätt såväl den improvisatoriska och estetiska som den motoriska förmågan” (Skolverket, 2000).

4.4 Mål som eleverna skall ha uppnått i slutet av det nionde skolåret

Denna rubrik kallas i folkmun alltså uppnåendemål. Dessa finns även för årskurs fem, men vi har valt att fokusera vårt arbete till högstadiet och då är uppnåendemålen för eleverna i slutet av årskurs nio centrala att utreda. Dessa mål är till skillnad från strävansmålen mer specifika och anger vad eleverna *måste* kunna när de går ut högstadiet.

Eleven skall enligt uppnåendemålen i slutet av nian:

”Förstå sambandet mellan mat, motion och hälsa och kunna tillämpa kunskaper i ergonomi i vardagliga sammanhang

Kunna delta i lek, dans, idrott och andra aktiviteter och kunna utföra lämpliga rörelseuppgifter

Kunna forma och genomföra aktiviteter för egen motion

Kunna orientera sig i okända marker genom att använda olika hjälpmedel samt kunna planera och genomföra vistelse i naturen under olika årstider

Kunna hantera nödsituationer i och vid vatten

Ha kunskaper i livräddande första hjälp

Ha kunskaper i vanliga rörelseaktiviteter och hur de kan bedrivas på ett säkert sätt” (Skolverket, 2000).

5 Metod

I detta kapitel skall vi redogöra för våra metodval och vilken typ av undersökning vi har valt att göra samt varför vi har valt just detta förhållningssätt.

5.1 Metodval

Hermeneutik är en förståelse och tolkningslära, denna syftar till att tolka och förstå människors språk och handlingar, snarare än att förklara företeelser. Hermeneutik menar att det går att förstå andra människors och vår egen livssituation och att man kan tolka mänskligt liv genom människors handlingar och livsytringar. Hermeneutiken som lära menar också att människor har intentioner och avsikter, dessa yttrar sig i språk och handlingar, och att dessa går att tolka och förstå innebörden av (Patel, Davidsson, 2003, 29).

Vi anser att just att tolka och förstå är det centrala i vårt arbete. Våra intervjuer med idrottslärare som dagligen sysslar med ämnet idrott och hälsa kommer att ge oss en mängd olika svar och yttringar. Vårt mål är inte att förklara dessa respondenters val, utan arbetet handlar mer om att tolka och söka förståelse för vad dessa personer anser i de olika frågorna.

Förförståelsen är central inom hermeneutiken då man som tolkare skall använda sin egen kunskap och förståelse inom området man arbetar med som ett positivt verktyg i arbetet. Det är viktigt att man genom sin förförståelse skapar motsägelsefria tolkningar som skall ge en god insikt om problematiseringen i fråga (Kvale, 1997, 58).

Som snart färdiga idrottslärare och som individer som har vistats både i skolämnet idrott och hälsa, men även föreningsidrotten stora delar av våra liv, så besitter vi en god förförståelse och insyn av hur ämnet och idrotten ser ut i dagens samhälle. Att vi använder vad vi redan har för kunskap och förståelse av området gör att våra respondenter får förtroende för oss och att vi på detta vis skapar förutsättningar för ett lyckat resultat.

Det finns tre centrala modeller att arbeta efter när man skall relatera teori till verklighet vid skrivandet av en vetenskaplig uppsats. En forskare som arbetar deduktivt följer bevisets väg. Man

har alltså utgått ifrån allmänna principer och befintliga teorier när man sedan drar slutsatser om olika företeelser. Centralt här är alltså att det redan finns en befintlig teori där man hämtar sin utgångspunkt. Arbetar man på ett induktivt vis så följer man istället upptäckandets stig. Här har man som forskare inte en utgångspunkt i en redan allmän teori. Man syftar här till att själv utefter insamlade empiri och information formulera en egen teori.

Inom den tredje vetenskapliga angrips sättet som kallas abduktion så blandar man de tidigare två arbetsmetoderna och skapar en fördjupad teori. Detta sätt kan börja in induktivt, att man vill formulera ett hypotetiskt mönster som förklarar området. Det andra steget kan tas ifrån deduktiv metod då man hämtar information och teori från redan befintlig kunskap. Detta förhållningssätt låser inte forskaren i lika hög grad som om den skulle välja att arbeta strikt induktivt eller deduktivt (Patel, Davidsson, 2003, 23ff).

I vårt arbete anser vi att det bästa sättet att arbeta är abduktivt, d.v.s. att vi inte låser oss vid någon av de andra två metoderna. Vi utgår från öppna frågeställningar men syftar ändå till att skapa en teori om hur idrottslärarna som samlad kår ser på undervisningen och kopplingen av dessa till styrdokumentet. I arbetet kommer vi också att hämta material och information av redan befintlig kunskap och teorier om hur och varför idrott och hälsa ämnet ser ut som det gör. Vi måste när vi använder denna metod vara medvetna om att vi som forskare inte har tagit en speciell ställning innan arbetet, en av riskerna med abduktion är att man som forskare gärna har ett subjektivt ställningstagande innan man börjar arbeta, detta påverkar i så fall både intervjuerna och resultatet (Patel, Davidsson, 2003, 24). Detta måste vi som författare och forskare vara uppmärksamma på, att vi kanske omedvetet har tagit ställning i frågorna som vi vill ha svar på.

Att vara objektiv i sin studie är en viktig tyngdpunkt när man skriver ett arbete. Det innebär att man är fri från fördomar, inte vinklar arbetet till sin egen fördel med personliga värderingar. Man bör även ta hänsyn till argument från övriga teorier och idéer (Denscombe, 2004, 192). Denna synpunkt är också viktig och kan tyckas vanskelig i vårt arbete. Vi ska försöka hålla oss så objektiva som möjligt, men trots det så är det ändå vi som komponerat arbetets frågeställningar. Vi har en förkunskap i ämnet som givetvis kan färga vår tolkning. Men i den analys av empiri och teori som kommer att presenteras försöker vi dock hålla oss så objektiva som möjligt.

5.2 Den kvalitativa forskningsmetoden

När vi skulle välja mellan en kvantitativ och kvalitativ metod, så var vi efter att ha läst på om de olika metoderna klara på vilken av dessa som skulle passa just vårt arbete bäst. Hartman skriver om definitionerna av dessa ” Kvantitativa undersökningar karakteriseras utav att forskare undersöker numeriska relationer mellan två eller flera mätbara egenskaper” (Hartmann 1998, 175). När författaren skulle definiera den kvalitativa forskningsmetoden så skrev han följande: ”Kvalitativa undersökningar karakteriseras av att man försöker nå förståelse för livsvärden hos en individ eller en grupp individer” (Hartmann, 1998, 175).

För vår del är det uppenbart att den kvalitativa forskningsmetoden passar bäst. Vi skall inte mäta numeriska relationer mellan två eller flera mätbara kunskaper utan vi syftar till att söka förståelse och utreda förhållningssätt och relationer inom kåren idrottslärare. Vi vill genom vårt arbete skapa en bild av hur det ser ut på grundskolorna ute i Sverige idag, hur idrottslärarna ser på ämnet, hur de kopplar in de nationella styrdokument, och i så fall på vilket sätt. På dessa grunder är en kvalitativ forskningsmetod, som går på djupet och inte ytan och skapar kvantitet istället för kvalitet att föredra.

”Det hävdas att kvalitativ forskning är känslig för människans situation, den förutsätter en empatisk dialog med undersökningsspersonerna, och den kan bidra till deras frigörelse”(Kvale, 1997, 70).

Vi är också som forskare medvetna om den debatt hos inte minst samhällsforskare vars kvantitativa förespråkare hävdar att den kvalitativa forskningsmetoden inte är tillförlitlig och mätbar. Dessa kritiker hävdar att i den kvalitativa intervjun så kan man inte dra slutsatser på samma sätt som i den kvantitativa forskningen, där antalet objekt och nummer är större (Kvale, 1997, 70f). Det kan alltså påverka graden av slutsatser och uppsatsens tillförlitlighet då vi enbart intervjuar åtta individer med kunskap om vårt arbetsområde. Dock är vårt mål att göra ett stickprov med just dessa personer och vi tror att vissa slutsatser ändå kan dras av de gemensamma nämnare som de ger i intervjuerna.

5.3 Kvalitativ intervjustudie

Syftet med den kvalitativa forskningsintervjun är enligt en exempelintervju som Steinar Kvale skriver om, att förstå ämnen från livsvärden ur den intervjuades eget perspektiv. ”Tekniskt sett är den kvalitativa forskningsintervjun halv-strukturerad, det vill säga varken ett öppet samtal eller ett strängt strukturerat frågeformulär” (Kvale, 1997, 32).

Vi har valt att intervjua våra respondenter istället för att observera dem. Vi tror på detta vis att vi genom en direkt kommunikation med idrottslärarna i fråga kan skapa en kvalitativ intervju på de premisser som nämns här ovan.

Vår intervju är inte strukturerad genom ett frågeformulär som är kopplat till Ja och Nej frågor, den är alltså inte strängt strukturerad (Hartmann, 1998, 251). Detta är beroende på att i vårt kvalitativa arbete så vill vi försöka få så uttömmande och dialoginriktade svar som möjligt, utredande svar som är öppna för tolkning och förståelse. Det bästa sättet för oss att få till stånd en intervju som är baserad på trovärdighet och öppen dialog är en intervju då man träffar respondenterna ansikte mot ansikte, detta skapar tillfälle att se färskheten i allt man gör, samt att kunna läsa av kroppsspråkets betydelse för intervjun.

I våra intervjuer använder vi också termerna ”faktiska planet” och ”meningsplanet” för att på bästa sätt förstå våra respondenter. Det är viktigt att både lyssna till det direkt förmedlade budskapet av personerna vi intervjuar men också att läsa mellan raderna, att förstå det ”underförstådda” budskapet och ”sända tillbaka det” och på detta vis få en direkt bekräftelse på att denna aning stämde eller ej (Kvale, 1997, 36).

”Att bryta ner sina frågeområden till konkreta frågor benämns operationalisering” (Ejlertsson, 2005, 46). När vi konstruerade vår intervjuguide använde vi oss av metoden ”operationalisering” där våra frågeställningar bryts ner till olika teman som rör frågeställningarna. I vårt fall blir dessa teman Bakgrund, Idrottslärarrollen, Ämnet idrott och hälsa, Styrdokumentet samt Framtiden. Dessa teman bryter vi i sin tur ner till flera konkreta frågor som ställs under intervjusituationen. Detta gör vi för att mer exakt reda ut vad det är vi vill ta reda på genom våra intervjuer.

5.4 Datainsamling

När vi som forskare har bestämt oss vad vårt arbete skulle handla om och vilken grupp vi skulle undersöka så är det viktigt att man ser till vilka förberedelser man gör för att skapa så goda förutsättningar till en så bra intervju som möjligt. Vi förberedde oss inför intervjun genom att läsa på relevant litteratur om hur en välstrukturerad intervjuguide skapar ett gott resultat. Vi använde oss av följande kvalitetskriterier:

- ”Omfattningen av spontana, rika, specifika och relevanta svar från den intervjuade
- Ju kortare intervjufrågor och längre intervjusvar, desto bättre
- Den grad i vilken intervjuaren följer upp och klargör meningen i de relevanta aspekterna av svaren
- Den ideala intervjun tolkas i stor utsträckning under loppet av intervjun
- Intervjun är ”självkommunicerande- den är en historia i sig som knappast kräver mycket extra beskrivningar och förklaringar” (Kvale, 1997, 134).

Dessa krav på intervjun gör att vi som intervjuare måste vara väl inlästa på problemområdet som vi intervjuar om. Vi måste ha läst på om frågornas olika riktningar så att vi kan ställa relevanta följdfrågor men också vara medvetna om vad olika frågor kan ge för svar. Det är alltså viktigt att man ser svaren i förväg och kan undvika ”minor” i form av svar som inte ger någonting. I intervjusituationen ställs det krav på oss, att vi i situationen både klarar av det sociala samspelet men att vi också kan fokusera på själva svaren (Kvale, 1997, 134ff).

5.5 Urval

Vi har intervjuat åtta personer som idag är verksamma som idrottslärare på Grundskolan. Vi har valt en stor spännvidd mellan lärarnas ålder och arbetslivserfarenhet. Alla var utbildade utom en, som istället hade fått kommundispens efter ca 30 år i yrket. För precis som Kvale och Hartmann skriver är urvalet och selektionen av individer viktig för utgången när man intervjuar (Kvale, 1997, 137, Hartmann, 1998, 255). Därför ville vi ha en blandning bland våra intervjupersoner; en grupp som var nya inom ämnet och som således hade en direkt koppling till högskola och universitet. Sedan ville vi också ha intervjupersoner med gedigen erfarenhet och som utbildade

sig under en annan läroplan och riktning än Lpo94. Denna blandning av erfarenhet, ålder och koppling till dagens idrottsläraryt utbildning är enligt oss en fördel då vi kan jämföra respondenternas svar och skapa oss en bra helhetssyn av problematiken.

Förutsättningar:

Hur hittades dem? Vi ringde runt till samtliga grundskolor i KBA, sammanlagt 14 stycken. De som vi efterfrågade för vår studie var endast idrottslärare, och i alla åldrar.

Av dessa valde 7 stycken att medverka i studien. Då detta underlag kändes något tunt valde vi att ringa ytterligare en skola (i Lund), och här fick vi ett positivt svar till att medverka. Anledningen till att vi ringde till denna skola var att Daniel kände till skolan (dock ej läraren i fråga) sedan hans praktik tid på skolan.

Totalt bygger vår empiri alltså på 8 stycken verksamma lärare.

Hur? Vid första samtalet ställdes enbart frågan om huruvida de ville vara med i studien. Vid ett senare tillfälle, ca en vecka efteråt, ringde vi upp igen och bestämde tid för intervju. Lärarna fick veta om syftet med studien men inga specifika detaljer. Sedan besökte vi lärarna en och en då de intervjuades. I två av fallen intervjuade vi två lärare på samma gång, detta på grund av lärarnas egna önskemål, och de åberopade tidsbrist som den största anledningen. I detta fall gjordes intervjuerna på samma sätt som då vi intervjuade individuellt, d.v.s. en intervjuade och en förde anteckningar. I de flesta fall gjordes intervjun av oss båda, men i två av fallen genomfördes dem med endast en av oss som ledare.

Själva intervjun hade inga tidsbegränsningar, men tog ca 40 minuter per tillfälle. Vi använde en bandspelare som hjälp för att säkerställa intervjun. Dessutom gjorde vi anteckningar under intervjuns gång.

Vi ville skapa en situation där mötet mellan oss och respondenterna inte var en produkt av fördomar av vilka som kunder ge oss bäst svar. Man kan aldrig på förhand veta vilken individ som är mest lämpad, den ideala intervjupersonen existerar inte (Kvale, 2003, 136). Vi valde att först boka tid med personerna som vi skulle intervjuas, ca en vecka innan den planerade intervjun. Det fick också information och upplysningar om vad det var vi arbetade med och vår bakgrund. En del av de som vi intervjuade hade vi träffat innan, men de flesta var nya bekantskaper.

Intervjuerna skedde alltid i lärarnas egen hemmiljö, detta för att underlätta så mycket som möjligt för dem.

5.6 Intervjusituation

Våra intervjuer skedde uteslutande i lärarnas hemmiljöer, d.v.s. i deras arbetsrum eller i anslutning till idrottshallen. Valet av denna miljö kändes naturligt för både oss som intervjuare men vi fick också intrycket av att respondenterna själva ville att intervjun i fråga skulle ske i en miljö där de kände sig trygga och bekväma. Innan vi började intervjuja så pratade vi dels om vad arbetet handlade om och om dess syfte. Vi diskuterade också frågan om sekretess och integritet och om vi fick spela in intervjun. Dock valde vi att använda fiktiva namn i den empiriska delen av denna uppsats för att ge lärarna anonymitet.

När vi intervjuade tillsammans turades vi om att intervjuja och anteckna. Hälften av gångerna intervjuade den ene av oss, och hälften av gångerna den andre. Denna fördelning av att anteckna och att intervjuja skapade en viktig insyn i dessa olika roller för oss, något som har berikat vår kunskap inom intervjusituationen.

”Forskningsintervjun fortskrider ungefär som en normal konversation men har ett specifikt syfte och en specifik struktur; den karakteriseras av en systematisk utfrågning... Sedan kan intervjuaren följa upp någon av de dimensioner som träder fram genom svaret” (Kvale, 1997, 123).

Precis på detta vis arbetade vi med våra intervjuer, genom en intervjuguide som styrde frågorna men också uppföljning och dimensionsfördjupning inom vissa områden som var relevanta. Vår intervjuguide var indelad i fem olika teman för att på bästa vis svara upp på våra frågeställningar och vårt syfte med uppsatsen.

- En bakgrundsdel, där respondenterna fick berätta om sin personliga bakgrund (antal år i yrket, utbildning etc.)
- Sedan fokuserade vi på idrottlärarnas undervisningssituation, och frågorna syftade till att svara upp på vår frågeställning om vad lärarna ansåg vara viktigt i deras undervisning,

samt att problematisera deras roll som lärare.

- Den tredje delen handlade om lärarnas syn på ämnet idrott och hälsa. De frågor som vi ville få svar på hade som mål att svara på två av frågeställningarna, dels hur lärarna ser på ämnet idrott och hälsa som ämne på grundskolan idag, dels berör dessa frågor även ämnets koppling till styrdokumentet.
- Del fyra i vår intervjuguide handlar om just styrdokumentet. Här var huvudmålet att svara upp på vår frågeställning om hur de nationella styrdokumentet efterlevs i skolan.
- Frågorna berör även idrott och hälsa ämnets koppling till styrdokumentet.
- Sista delen som vi hade med i vår intervjuguide fokuserade på lärarnas syn på framtiden och framtidens skola. Denna del ska inte betona vår studie, utan endast ses som en extra dimension och kanske ett uppslag till vidare forskning. Hur skulle exempelvis lärarna vilja att skolan skulle se ut i framtiden? Denna fråga rymmer också lärarnas tankar om vad framtidens skola kommer att innehålla.

Med vår intervjuguide så anser vi att vi fick med en röd tråd i från syfte och frågeställningar, och att frågorna faktiskt undersökte vad det var som de skulle undersöka. Genom att dela in vår intervjuguide i olika teman så fick vi en tydligare struktur gentemot våra frågeställningar och vårt syfte. För bästa intervjuresultat så var det också viktigt för oss att använda uppföljningsfrågor och sonderande frågor för att få respondenterna att utveckla sina svar och ytterligare gå på djupet. Tolkande frågor användes också, i syfte att klargöra vad personen i fråga menar, eller att försöka få personen att ta ställning (Kvale, 1997, 124).

5.7 Etik

Vid intervjuerna så har vi arbetat enligt de riktlinjer för informerat samtycke och konfidentialitet som står att finna i (Kvale, 1997). Informerat samtycke innebär att man ger de personer man ämnar intervjua information om arbetets syfte och hur undersökningen kommer att gå till. Undersökningen är frivillig och intervjupersonerna ska också ha rätt att avbryta intervjun (Kvale, 1997, 107). Innan intervjuerna genomfördes så har respondenterna delgivits arbetets syfte och hur vår undersökning kom att genomföras. Det har varit en helt frivillig intervju och intervjupersonerna har kunnat dra sig ur intervjun om de har velat utan att motivering.

Konfidentialitet menas att information som kan leda fram till vem intervjupersonen är inte ska redovisas i arbetet. Om information om intervjupersonerna ska finnas i arbetet så ska detta godkännas av respektive intervjuperson (Kvale, 1997, 109). Vi har informerat om att intervjupersonernas behandlas konfidentiellt och privat information om dessa inte kommer att publiceras i arbetet. Vi har använt oss av påhittade namn när vi presenterar intervjupersonerna. Detta gör vi för att vi i samförstånd med respondenterna tyckte att det var bäst att hålla deras namn anonyma i undersökningen.

6 Empiri

Vi har delat in vår empiriska redovisning i 4 delar:

- Idrottsundervisningen
- Ämnet Idrott och Hälsa
- Styrdokumentet
- Framtiden

Vi väljer att dela in det i olika delar för att vi själva skall kunna arbeta enkelt och strukturerat samt att läsarna på bästa sätt skall ges möjlighet att urskilja de olika teman som finns i intervjuerna. I varje del blandar vi svar från de 8 respondenterna. Respondenterna presenteras i bilaga 2

6.1 Idrottsundervisningen

6.1.1 Lektionsmiljön i fokus

När vi pratar med Sven om hans idrottsundervisning och vad som kännetecknar en bra lektion svarar han att det viktigaste är att man som lärare bör vara ”förberedd till tusen”. Denna lärare talar om vikten av att läraren är förberedd och att detta avgör hur resultatet av lektionen blir. Läraren har ett ansvar enligt Sven, att alltid veta vad som skall göras och att helst också ha ett antal extraövningar i reserv för att på bästa sätt skapa en attraktiv läromiljö.

Liknande svar kan man se hos Sonja, som argumenterar för vikten av en god planering som en av faktorerna för en lyckad idrottsundervisning. Men hon pratar dessutom om vikten av motiverade elever och att ”Alla grejer finns på plats”. Det är också viktigt enligt henne att man som lärare har en bra framförhållning för att skapa förutsättningar för en bra lektion. Lena tycker att motiverade elever är en förutsättning för lyckade lektioner men också att man som lärare har en bra blandning mellan praktik och teori under lektionerna. Hon lägger också till att eleverna helst skall vara ”nyfikna”, och arbeta med relativt öppna ögon. Tilda anser att det är viktigt att arbeta med syfte och mål och att bedriva en lektion med struktur där man även följer upp lektionen på ett bra vis. Hennes kollega Henrik pekar dessutom på vikten av en ordentlig genomgång innan

varje lektion, på detta vis skapar man bra förutsättningar till en bra lektion. Sune pratar om elevens och lärarens ansvar, där elever måste vara intresserade och att läraren skall vara välplanerad. Båda parter har ett ansvar. ”Som lärare skall man inte ha en tråkig attityd”, detta betonar Johanna. Hon pratar vidare om vikten av en positiv miljö under lektionen där både elever och lärare bidrar med intresse och engagemang.

När vi under intervjuerna diskuterar vad som kan vara anledningen till en lektion som inte faller så väl ut, så pratar Lena om vikten av att känna av gruppen och fråga sig själv ”hur är gruppen idag?”. Man kan inte som lärare bara storma in med samma tillvägagångssätt med olika klasser, ibland måste man vara finkänslig och inte gå på så hårt. Sven är av åsikten att han inte har lärt sina elever att ta tillräckligt med eget ansvar och att detta får konsekvenser då eleverna skall sköta sig själva. Ett viktigt moment som man som lärare bör tänka på är enligt Sven att inte styra elever för mycket så att dem inte kan klara sig själva utan dig som ledare under en viss tid. Tilda och Henrik pekar på vikten av vara tydlig och förberedd inför lektioner och att vid tillfällen då man som lärare inte är strukturerad så finns en stor möjlighet att lektionen inte faller väl ut. Det beror inte heller bara på läraren enligt Henrik, eleverna kan ibland förstöra lektioner, och detta kan inte åläggas lärarens ansvar. På tal om elevernas ansvar och inställning så talar Sune om att tidpunkten för lektionen är av vikt för att eleverna skall vara motiverade och pigga. Vissa elever kräver mycket uppmärksamhet och som lärare kan det vara svårt att räkna till för resten av gruppen, detta anser Johanna. Både Johanna och Sven säger också att om grupperna är för små så är det omöjligt att bedriva en bra idrottslektion, speciellt om man som lärare är förberedd på att klassen skall vara full. Johanna tycker att kommunikationen mellan avdelningarna på skolan här har ett ansvar, och diskuterar som exempel ”Svininfluensavaccineringen” som ett moment där en stor del av klassen var borta utan att hon fick reda på någonting om detta.

Sonja och Henrik lade också till att tiden är för knapp under vissa lektioner och att för att man som lärare skall kunna skapa en bra läromiljö så krävs det att man får nog med tid för sin undervisning.

Vi fortsätter att föra en dialog kring lärarnas arbete med hälsa aspekten i sin undervisning, och Johanna hävdar att det är viktigt med den sociala hälsan som hon premierar. Friluftaktiviteter,

ergonomi och vikten av ämnet idrott och hälsa är några av de sätt som hon använder för att prata och legitimera ämnet som helhet. Sven är inne på samma sak och försöker att under sina lektioner få in hälsa aspekter i den praktiska undervisningen. Han arbetar inte med teoretisk hälsa utan praktisk. Praktiska moment som han införlivar hälsa i är t.ex. pulskunskap under kondition och styrketräning samt att kontinuerligt arbeta med det livslånga hälsoperspektivet. Henrik tycker att man på deras skola har lyckats samarbeta om hälsan, där man t.ex. inom hemkunskapen hjälper till och lär eleverna om vikten av att äta rätt och nyttigt. Henriks kollega Tilda tycker att Hälsa som del i ämnet bidrar till att skapa en bättre situation för alla elever, inte bara dem med bäst förutsättningar. Man har breddat ämnet. På deras skola har man en "Hälsovecka" en gång per termin då man diskuterar och undervisar om vad hälsa innebär.

Kollegorna Lena och Torgny hävdar båda två att hälsa perspektivet är bra för eleverna och att det är en viktig del i deras undervisning. De pratar också om livsstilsfrågor där de låter eleverna själva vara med och påverka innehållet. Sune anser att den teoretiska delen av hälsan gynnar de elever som har svårigheter praktiskt, och att detta är positivt.

Det viktigaste budskapet som lärarna vill ge till sina elever genom undervisningen är rörelseglädjen. Denna kunskap eller att skapa ett intresse för rörelse är central för samtliga lärare. Henrik vill erbjuda "ett smörgåsbord" av aktiviteter där eleverna förhoppningsvis kan finna ett livslångt intresse för något av dessa. Sonja är inne på samma linje, och uttrycker en vilja att eleverna skall finna någon av de grenar som de testat under skoltid intressant.

Tilda säger följande om hennes viktigaste budskap som lärare:

"Det man gör på idrotten bidrar till att någon annan lyckas. Inte ens egen prestation som är viktig. Glädje i att få andra att lyckas tyder på ett bra ledarskap" (Tilda, Idrottslärare).

Just den sociala delen och krav på att individer skall sköta sig på ett tillfredställande vis gentemot sig själva och sina kamrater är något som Sonja anser är viktig. Att hon som lärare skapar goda samhällsmedborgare och att eleverna är "goa mot varandra". Man har alltså som lärare ett ansvar att inom idrotten skapa en bra social miljö, iallafall enligt Sonja och Tilda. Johanna är också av

den åsikten och att samarbete är viktigt att lära ut till eleverna. Sune å sin sida pekar på att det viktigaste är att eleverna tycker att det är roligt med idrott och hälsa, det skall finnas en glädje.

6.1.2 Synen på ämnet Idrott och Hälsa

Lärarna problematiserar under denna rubrik ämnet som det ser ut idag, enligt styrdokumentet. De pratar också om vad som fungerar bra och mindre bra just nu på deras skola inom ämnet idrott och hälsa.

Sven pratar om att en av fördelarna med utformningen av dagens ämne är att elever i behov av särskilt stöd får plats och ges plats i ämnet, att ämnet för alla. De elever som redan är aktiva och som inte har svårigheter inom ämnet skall inte prioriteras utan istället är det bra att ämnet är till för bredden av ungdomar, inte eliten. Han liksom Johanna är inne på att ämnet fungerar som ett enligt Sven "avbrott i vardagen". Här kan elever komma iväg till ett annat ställe och springa av sig ordentligt och koppla bort det övriga skolarbetet. Lena pekar också på ämnets bredd som något positivt, att ämnet tilltalar den stora massan och inte bara några enskilda få. Just mängden och variationen av aktiviteter är viktigt för eleverna tror både Sonja och Lena, och de säger också att det är roligt att som lärare få möjligheten att lära sig nya områden som t.ex. innebandy och lacrosse.

Kopplingen mellan teori och praktik är central, detta tycker både Hentik och Lena, som vidare utvecklar att man inom ämnet får möjligheten att använda sig av såväl teori som praktisk rörelse för att nå ut till eleverna. Just att fler elever kommer fram och hävdar sig i det breda ämnet idrott och hälsa anser Tilda är positivt.

Sune diskuterar problemen kring ämnet idag:

"Det stämmer inte överens med vad eleverna förväntar sig att göra. De tror att det skall vara mer fritidsidrott. Ämnet är mer teoretiskt vilket eleverna inte köper. De vill ha rena idrottsaktiviteter"(Sune, idrottslärare).

Lena talar också om problem kring mängden teori kontra praktiska kunskaper. Hon tycker att ämnet är för teoretiskt. Detta behöver inte eleverna, praktiken skall vara i fokus. Sven är också inne på att ämnet i grunden måste vara praktiskt, med betoning på att elever måste röra på sig, och inte att teoretisk kunskap är det viktigaste.

Johanna tycker att man som lärare är ensam kring arbetet med idrott och hälsa, att det inte finns tillräckligt med stöd och samarbete på hennes skola kring ämnet. Sonja och Sven diskuterar också samarbete mellan idrott och hälsa lärare och övriga skola, att man borde på ett bättre sätt kunna samarbeta om ämnet för elevernas bästa. Henrik, Tilda och Sonja är samtliga också inne på att tävlingsmomentet i ämnet skall tonas ned och inte prioriteras alls. Det skall inte vara resultatet i fokus utan istället på andra färdigheter som moment kunskaper, fair-play och samarbete.

Sonja, Johanna och Sven beskriver även yttre omständigheter som problem som hindrar ämnets utövning. Det kan vara ombyggnad, brist på elever som har kläder med sig eller brist på tid för undervisning. Just tidaspekten är något som samtliga lärare utom Lena och Torgny pekar ut som en bristfällig faktor med dagens ämne. Det finns för lite tid för ämnet idag. Johanna utvecklar vidare att andra lärare och pedagoger i stort borde veta sekundärvinsten för eleverna i andra ämnen genom kontinuerlig fysisk aktivitet. Rörelse är bra för hjärnan och koncentrationen. Kunskapsskillnader mellan elever är också något som skapar svårigheter för lärarna i ämnet idrott och hälsa, detta anser Sonja som har svårigheter att integrera svaga elever med starka.

6.1.3 Urskiljning av ämnet gentemot andra intressen

”Vi skall nå alla”, och alla skall få vara med. Dessutom så har elever i grundskolan inte själva valt de områden som vi bedriver inom idrott och hälsa, till skillnad från föreningsidrotten där ungdomarna själva har valt efter intresse. Detta är vad Sonja har att säga om skolans urskiljning gentemot andra intressen i allmänhet och föreningslivet i synnerhet. Just kopplingen mellan elevernas själv valda intressen i kontrast till ”påtvungade” aktiviteter i skolan pekar Sune på är skillnaden mellan skolan och andra sfärer där idrott bedrivs. Sven, Lena och Torgny anser att skillnaden mellan idrott och hälsa i skolan och övrig idrott i samhället är resultatriktningen och det fokus som finns på tävlingen. Samarbete mellan individer är viktigt, detta är något som man

betonar i skolan enligt både Lena och Tilda. Henrik hävdar däremot att tävlingen inte bara kan anses som något negativt då detta är en stor motivation för många elever. Man skall därför inte ta bort tävlingsmomentet i idrott och hälsa, anser han.

Samtliga lärare är nogna med att betona att det finns en skillnad mellan idrott i skolan och idrott på fritiden. Det jämför gärna med föreningarna specifikt och tycker att eleverna förutsätter att det skall vara samma sak att spela handboll i skolan som i deras alternativa klubbtag, detta skapar konflikter. Tilda säger följande om det berörda ämnet i fråga:

”På lektionen handlar det inte att man skall komma med i något lag, där är alla ett lag. Ingen skall vara utanför eller sitta på bänken. Eleverna i undervisningen skall förstå att man skall byta t.ex. det spelar ingen roll hur duktig man är utanför skolan, man måste fixa samarbetet och att lyfta andra för att få in målen som står i kursplanen” (Tilda, idrottslärare).

6.2 Styrdokumentet

Under detta kapitel utreder vi vad lärarna har att säga om de rådande styrdokumentet, och på vilket sätt de följer dem samt vad de tycker om deras utformning. De problematiserar dagens styrdokument i relation till sin egen undervisning.

6.2.1 Följer lärarna de nationella styrdokumentet?

Tilda anser att hon har fått med hälsa aspekten och dansen. Även ergonomi, och att det nu känns som att man följer styrdokumentet komplett. Henrik å sin sida tycker också att man på skolan fått in mer hälsa i idrottsundervisningen än vad man hade tidigare, och att detta är positivt. Sune anser inte att han på ett hundra procentigt vis har nått ut till eleverna med det som faktiskt står i styrdokumentet om ämnet idrott och hälsa. Eleverna tror fortfarande att de sysslar med regelrätt sportundervisning, detsamma gäller för föräldrarna som även de har en skev bild av vad ämnet idag står för.

Sven säger ”Det är inte det jag tänker på i första hand” när vi diskuterar lärarens undervisning till styrdokumentet. Styrdokumentet är inte något som har styrt verksamheten på hans skola, förutom simningen där man efterlever dokumentet. Både Johanna och Sonja säger att de försöker att leva upp till styrdokumentet så gott det går, och Sonja tror att hon inte ”gör så himla mycket fel”. Hon berättar vidare att allt som står i dessa dokument inte alltid hinns med, det finns alltså en tidsaspekt som är för snäv enligt henne. Torgny och Lena tycker själva att de jobbar aktivt med att förmedla de nationella styrdokumentet till sin undervisning och till eleverna. De har gjort egna bedömningar och hänvisnings matriser som alla som har idrott och hälsa kan se.

6.2.2 Styrdokumentets utformning

Samtliga lärare tycker att styrdokumentet är ”luddiga” och oklara och att det som lärare kan vara svårt att tolka dessa. De lämnar mycket enskilt utrymme för läraren att tolka. Lena skulle vilja ha mer tid att sitta och diskutera styrdokumentet med andra lärare. Johanna går in och tittar på hur andra skolor arbetar med styrdokumentet för att få inspiration och kunna överföra det till sitt eget arbete. Sune och Henrik jämför styrdokumentet med andra ämnen där dessa ofta är enklare att tolka och arbeta utefter. Sven tycker att det är för mycket betoning på den teoretiska kunskapen och att rörelsen och den praktiska förmågan kommer i andra hand. Angående saker som lärare vill få med i de nationella styrdokumentet så pekar Sonja på de sociala förmågorna och närvaron och att dessa borde vara betyggrundande. För Sven och Sonja är det främmande att elever i allmänhet kan tillägna sig idrott och hälsa enbart genom teoretiska kunskaper. Sune hävdar dock att simning och orientering är tydligt formulerade i de nationella styrdokumentet och att det underlättar undervisningen.

6.2.3 Uppnåendemål för årskurs nio

”Vissa grejer får man bara strunta i, eleverna lever upp till delar av uppnåendemålen”. Detta säger Sonja och erkänner att hon inte är påläst i de nationella uppnåendemålen för årskurs nio. Hon säger istället att det är viktigt att man ser till den generella kunskap och på detta vis ser att eleverna lever upp till de olika målen. Torgny och Lena säger att samtliga elever helt klart lever upp till uppnåendemålen som står i styrdokumentet. Sven är också övertygad om att eleverna

lever upp till uppnåendemålen för årskurs nio. I Kungsbacka kommun har man inom alla skolor börjat arbeta med Lokal Pedagogisk Planering (LPP) vars syfte är skapa en tydlig ämnesundervisning för alla skolor i Kungsbacka kommun. Lärarna i intervjuerna påpekar att de nu fokuserar på LPP i högre grad än vad de fokuserar på de nationella uppnåendemålen. Lena säger att skolan arbetar för att uppnå strävansmålen istället för uppnåendemålen.

6.2.4 Statlig eller kommunal styrning, vad är att föredra?

Av de lärare som vi har intervjuat så är det endast Lena, Sune och Sonja som i praktiken har undervisat som lärare då skolan sköttes av staten. Resten av lärarna har endast undervisat då skolan varit en del av kommunens ansvar.

Sune hävdar att styrdokumentet var mer tydliga då staten skötte skolorna, och att dessa numera är för otydliga. Samtliga av dessa tre lärare är inne på att det förr fanns en likriktning och en nationell standard för ämnet, något som har förändrats till idag. De vill också se mer insyn och kontroll av skolinspektörer för att man på så vis kan kontrollera nivån och standarden ute på skolorna. Dessa lärare ser inspektörer som något positivt.

Tilda hävdar följande ”Fördelen med kommunalt är att man jobbar likartat inom kommunen men de kan skilja beroende på hur kommuner ligger geografiskt. Det kan alltså skilja kommuner emellan. Då är det en nackdel att det skulle bli statligt ägande av skolan”

Henrik är inne på den finansiella frågan, och diskuterar om fördelningen av resurser kanske hade varit mer rättvis om staten hade fördelat pengarna. På detta vis hade man kanske kunnat skapa en mer jämlik skola, finansiellt sätt. Johanna är också inne på den finansiella frågan och tror att staten hade kunnat fördela pengarna mer rättvist, nu styrs allt av varje kommuns individuella skolpeng. Sune talar om att olika kommuner har olika ekonomiska förutsättningar, och att detta i längden påverkar skolan och dess förutsättningar.

6.3 Framtiden

Sonja, Sven, Lena och Torgny är alla inne på att tidsaspekten är det viktigaste för framtiden. Eleverna måste röra på sig och då krävs det enligt Lena minst tre tillfällen per vecka, inte minst då ämnet skall aktivera de personer som annars är inaktiva på fritiden. Henrik hoppas inte att man skär ner på timmarna, och att idrott och hälsa ämnet faktiskt skall vara nöjt med sina timmar om man jämför med andra praktiska ämnen som t.ex. hemkunskap. Fokus måste vara på rörelsen, detta är viktigast enligt Henrik. ”Precis som värdegrund och fostran så skall hälsa ligga på alla lärarna att befrämja det” utvecklar han vidare, detta är alltså något som all personal på skolorna borde arbeta med.

Sonja hoppas på att det svenska samhället inser vikten av ämnet idrott och hälsa, och att det är väsentligt att barn och ungdomar rör på sig kontinuerligt. Henrik håller med att rörelsen alltid måste vara central och att vi i framtidens ämne måste prioritera rörelsen på lektionerna. Sven tycker att minst en timme till i veckan vilket innebär minst två per klass och vecka, är ett minimum för eleverna i framtiden. Johanna tror dock att det är ett önsketänkande att få in en timma idrott om dagen och att man inte ens kan hoppas på att elever tar en halvtimmas promenad om dagen. Samma lärare är även inne på att fokus i framtidens kommer att läggas vid de elever som har svårigheter eller är svaga i ämnet. Det är de som behöver det som mest.

Sune argumenterar för att det i framtiden kommer svänga och återigen bli mer accepterat med regelrätta sportaktiviteter i skolan. Han tror att det kommer bli fler och fler handboll, fotboll och hockeyklasser där man sysslar med en egen vald idrott även på idrott och hälsa timmarna, kopplat med teoretiska kunskaper. Torgny håller med Sune om att det i framtiden kommer vara mer upp till eleverna själva att välja vad de vill syssla med på lektionerna, utefter deras egna förmågor. Fast Torgny tror inte att sport kommer dominera undervisningen, snarare att eleverna i högre grad kommer att kunna välja själva av de aktiviteter som finns till buds.

Lena påpekar att trots att det kommer många nya intressanta delar till ämnet så är det viktigt att fortfarande bibehålla det kulturhistoriska arvet vi har i ämnet, och att vi blandar nya grenar med de äldre, alla skall få utrymme i framtidens skola. Johanna tillägger att det också är viktigt att både elever och lärare fortsätter att tillägna sig kunskap om vikten av ämnet så att lärarkåren inte minst är påläst och övertygad om ämnets korrekthet, detta är ett måste för att i sin tur legitimera

ämnet gentemot eleverna.

Slutligen så pratar Johanna om vikten av att vi vuxna lärare i allmänhet och idrottslärare i synnerhet framstår som goda exempel på skolan när det handlar om hälsa aspekten. Detta kan handla om alltifrån att leva hälsosamt och att välja att gå i trappor istället för att ta hissen, så att eleverna har goda förebilder att se upp till.

7 Analys

Under denna rubrik kommer vi att analysera vår empiriska undersökning och koppla denna till relevant litteratur. Vi har även delat in analysen i olika delar eller teman. Dessa fyra olika teman kommer att sammanfatta empirin och de nationella styrdokumentens stadgar på ett innehållsrikt och problematiserande vis.

7.1 Idrottsundervisningen i skolan

I vår empiriska undersökning pratade Sven om att skapa en bra undervisning och att det då gäller att ”vara förberedd till tusen”. Han menar att lektionens utgång i mångt och mycket är lärarens förmåga att förbereda sig. Om detta skriver Claes Annerstedt

”Även om jag inte själv är så rigid när det gäller lektionsplaneringar, anser också jag att planering givetvis behövs och att det är nödvändigt att man noga i förväg funderar igenom sina lektioner. Ingen bör exempelvis acceptera långa väntetider mellan olika moment eller dåligt planerade aktiviteter (till exempel ogenomtänkt utplacerade redskap eller rent av kaos vid framtagandet av redskap). En bra planering och att lyckas hålla klassen aktiv under hela lektionen är en nödvändig men inte tillräcklig förutsättning för god undervisning” (Annerstedt, Peitersen, Rønholt, 2001, 156).

Henrik och Tilda är också inne på förberedning och instruktioner som förutsättning för en god undervisning. Henrik utvecklar att det är viktigt att ge eleverna ”ett smörgåsbord av aktiviteter” där eleverna förhoppningsvis finner ett intresse för någon utav aktiviteterna. I en undersökning i vad idrottslärarna tycker är viktigast i idrottsundervisningen hamnar följande sex teman i topp:

- Ha roligt genom fysisk aktivitet
- Lära sig att sköta sin hälsa
- Lära sig samarbeta
- Prova på många olika idrottsaktiviteter
- Bättre självförtroende
- Förbättra sin fysik

(Karlefors, 2002, 86).

Punkten att lära sig samarbeta överensstämmer om vad Johanna anser är viktigt med god idrottsundervisning, nämligen den sociala hälsan och att samarbeta i grupp. Det som kommer i topp i denna undersökning genomsyrar även resultatet av våra intervjuer, nämligen att samtliga lärare tycker att rörelseglädje är viktigast i idrottsundervisningen.

Sonja, Henrik och även Sven talar om att skapa ett livslång lärande som det mest centrala för deras undervisning, detta överensstämmer med vad Sandahl skriver: ” Både manliga och kvinnliga lärare har genomgående haft som målsättning att skapa ett bestående intresse för fysisk aktivitet och att förbättra elevernas fysiska hälsa” (Sandahl, 2005, 171).

Om man jämför vad Sonja, Henrik och Sven säger om livslång lärande så stämmer detta väl överens med vad som står i den nationella kursplanen för ämnet idrott och hälsa ” Skolan ska sträva efter att eleven utvecklar kunskap om vad som främjar hälsan samt att de ”ska utveckla en god kroppsuppfattning och kunskaper som gör det möjligt att se, välja och värdera olika former av rörelser ur ett hälsoperspektiv, stimuleras till ett bestående intresse för regelbunden fysisk aktivitet och tar ansvar för sin hälsa” (Skolverket, 2000).

Lena pratar under intervjun om det viktiga i att känna av hur undervisningsgruppen är ”idag”. Att man som lärare måste använda sin sociala kompetens för att differentiera sitt förhållningssätt gentemot gruppen. Om detta skriver Arvidsson och Bremer:

”Det viktiga är att man är lyhörd för gruppens önskemål. Märker man att barnen har mycket spring i benen och har svårt att koncentrera sig, då ska man passa på att ha stafetter, hinderbanor med mera där barnen kan göra av med sin energi. Om barnen är litet lugnare eller till och med loja, då kan man istället ha mindre spring och mer teknik eller avslappningsövningar. Viktigast är ändå att komma ihåg att för barnen är det leken och att ha roligt som är viktigast” (Arvidsson, Bremer, 2006, 31).

Angående hälsoaspekten i skolan så trycker Tilda och Henrik på att man har en hälsovecka en gång per termin där man undervisar i vad hälsa är och vad god hälsa innebär och vad det har för

effekter. I boken ”smarta rörelser” så hävdar författaren följande om vinsterna med fysisk aktivitet.

”Inom området idrott och hälsa så finns flera studier som visar vikten av fysisk aktivitet för att må bra, vara frisk, bli stark och även påverka inläringen positivt. Rörelse behöver inte innebära intensiv träning med förhöjd puls. Även enkla, mycket långsamma rörelser ger både fysisk och mental hälsa” (Wollmesjö, 2002, 7).

7.2 Ämnet i fokus

Sven argumenterar att den största fördelen med dagens ämne är att svaga elever får möjlighet till stort utrymme och att ämnet är till för alla. Johanna är inne på samma spår och hävdar att ämnet är ett viktigt komplement till andra ämnen och att idrott och hälsa fungerar som ett avbrott från skolans övriga lärandemiljö. Lena är inne på samma linje och hävdar att ämnets breddkunskaper är fördelaktiga. I rapporten ”Ämnet idrott och hälsa ur ett idrottslärarperspektiv” så behandlar man just olika kvaliteter som ämnet innehåller. Man talar om att den fysiska hälsan i samhället förbättras genom att antalet timmar i idrott och hälsa ökar. Man talar också om i rapporten att idrott och hälsa som ämne har ett unikt socialt värde, vilket skiljer ämnet från andra ämnen. Dessa sociala värden som kan handla om t.ex. samarbete är viktiga aspekter som är unika för ämnets legitimitet (Larsson, 2004, 13). Sonja talar om att socialt värde och att eleverna lär sig att bli goda samhällsmedborgare, är centrala element i hennes undervisning. Det är enligt både Sonja och Lena Larssons rapport viktigt att betona det sociala värdet som en utgångspunkt för ämnet.

Ordet samverkan är ett ord som läraren Johanna behandlar i vår intervjustudie. Hon hävdar att samarbetet på hennes skola är undermåligt och att lärarna och ledarna på skolan måste samverka mer inom ämnet idrott och hälsa. Följande står om samverkan inom skolan i boken av Karlefors:

”Det fanns överlappande moment mellan idrottsämnet och andra ämnen som skulle kunna lämpa sig för en samverkan. De arbetsområden inom orienteringsämnena som anknyter till människan har ett innehåll som också berör idrottsämnet. Det fanns dock inga anvisningar om samverkan med idrottsämnet i kursplanerna. Däremot angavs att kursplanerna i Bild,

Slöjd och hemkunskap borde uppmärksammas när SO ämnena planerades. Idrottsämnets koppling till ett kunskapsområde som Människan uppmärksammades inte speciellt”
(Karlefors, 2002, 27).

Just samverkan är något som både Henrik, Tilda och Sonja håller med Johanna om att samverkan inom skolan inom de områden som berör samtliga elever, nämligen deras fysiska hälsa är något som hela skolan borde arbeta för.

Sven talar om att ämnet idrott och hälsa inte skall bli för teoretiskt, detsamma säger Lena, dessa personer vill att ämnet skall vara praktiskt till innehållet. Annerstedt m.fl. diskuterar om teori i praktik:

”Det är dessutom nödvändigt för barn och ungdomar att få en grundläggande idrottspraktiskt kunskap som dels gör dem förmögna att utvärdera egna intressen, dels ger dem insikt i hur deras kropp reagerar på träning. De måste ha kunskap om varför, vad och hur man tränar så att de förstår vad de gör och varför, samt att de besitter de nödvändigaste färdigheterna för att kunna delta i samhällets rörelseutbud. Gymnasieskolan har i den nya läroplanen (Lpf94) fått teori inbakat i ämnet, och även grundskolan försöker man på olika sätt att integrera teori i undervisningen” (Annerstedt, Peitersen, Rønholt, 2005, 338).

Just att ämnet idrott och hälsa skall vara för teoretiskt vilket både Johanna, Sven och Lena anser är fallet, tas upp i en enkätundersökning av Skolprojektet 2001. I denna undersökning så får man se fördelningen av idrottsämnets huvudmoment, och detta baseras på en sammanräkning av ett stort antal idrottslärare, och hur de har fördelat sin undervisning i ämnet idrott och hälsa. Enligt denna undersökning så hamnar teoretisk undervisning först på åttonde procentuellt mest bedrivna undervisning med 3,6% av idrottsämnets huvudmoment (Sandahl, 2005, 167).

Såväl i vår studie som i Lena Larsson rapport så framkommer det att tävlingsmomentet är något som borde tonas ned eller helt prioriteras bort i ämnet idrott och hälsa. Istället skall man enligt Larssons rapport fokusera på fysisk bildning och fysisk aktivitet (Larsson, 2004, 25).

Idrott och hälsa måste även innehålla ett tävlingsmoment. Detta är något som Henrik hävdar, han utvecklar sitt resonemang och tror att motivationen till ämnet från elevernas sida ofta kan styras av just tävlingsmomentet. I boken av Annerstedt, Peitersen & Rønholt så problematiserar författaren vad det är som driver människan till att bedriva idrott.

”I kritiken av tävlingsidrotten har man emellertid har man ofta bortsett egentligen driver människan till att bedriva idrott. Upplevelsen av att vara i rörelse och leka med rörelser, att vara uppslukad av rörelsen, den estetiska njutningen, flow experience, att behärska kroppen, lusten till att prestera, lusten till att kämpa, behov av erkännande, behov av social samvaro- alla delar är aspekter av det attraktiva med idrott. Det ges många olika svar som alla måste anses vara giltiga. Inom psykologin framhävs bl.a. prestations motivet som ett allmän mänskligt motiv, vilket skall förstås i förhållande till att människan är en social individ. Den personliga insatsen, prestationen, kan inte negligeras varken i idrottsundervisningen eller i andra sammanhang” (Annerstedt, Peitersen, Rønholt 2005, 316).

Urskiljningen mellan idrott och hälsa i skolan och de idrotter som eleverna bedriver utanför skolan, t.ex. föreningsidrotten är en fråga som Sonja har åsikter om. Hon hävdar att i skolan så skall man nå alla och att prestationen och tävlingsmomentet inte är i fokus på samma sätt i skolan som den är ute i de olika föreningarna i samhället. Hon anser också att ute i föreningarna så har ungdomarna själva valt grenar, vilket gör dem mer motiverade om man jämför med idrott och hälsa där områdena inte är själv valda i den omfattningen. Lena och Torgny är inne på samma spår och tycker att prestationen och resultat fokuseringen helt skiljer skolan och föreningarna skilda.

Lena Larsson skriver följande om distinktionen mellan idrott och hälsa i skolan vice föreningsidrotten:

”Det går dock att utläsa en distinktion hos idrottslärarna inom idrottens fält gentemot föreningsidrotten, där idrottslärarna använder särskilnad och åtskillnad som ett sätt att

markera sin position i relation till idrottsrörelsen. När idrottslärarna ska beskriva likheter och skillnader mellan föreningsidrotten och idrottsundervisning lägger de betoning på skillnader. Mål och målgrupp är olika och idrottslärarrollen beskriver de som mycket svårare. Prestation och tävling är negativa inslag som man inte sysslar med i skolan” (Larsson, 2004, 24).

7.3 Styrdokumentet, en problematisering

”Annerstedt (1991, 1994) menar att idrottsämnet har ett identitetsproblem och förknippar det problemet med förändringar i ämnet och dess målsättning. Hans resonemang går ut på att ämnet har vidgats samtidigt som de centrala läroplanerna givit färre direktiv” (Karlefors, 2001, 4).

Genom detta citat kan vi koppla ihop en rad både positiva och negativa utgångspunkter utifrån intervjuerna. Samtliga lärare anser att dagens styrdokument är ”luddiga”. Trots det så är det högst individuellt bland lärarna hur man hanterat ”identitetsproblemet”. Henrik och Tilda anser sig ha en komplett undervisning där man får in rörelsen på ett bra sätt samtidigt som man har en tydlig struktur i hur man ska få in hälsoaspekten i undervisningen. Sune å sin sida är medveten i hur ämnet har förändrats och hur det ska undervisas, dock så har han inte lyckats nå ut med det medvetandet till sina elever eller deras föräldrar. Samtidigt som Henrik anser sin undervisning komplett så tar han och även Sune och Johanna till yttre hjälp i form av att kolla på övriga ämnens styrdokument eller studera andra skolors arbete för att försöka lösa problematiken. Torgny och Lena anser sig själv arbeta utefter styrdokumentet och tolkar dessa lokalt allt enligt de direktiv som vi tar upp i bakgrunden. Sonja tror inte hon gör så mycket fel. Hon verkar tveksam i hur hon förmedlar riktlinjerna från styrdokumentet till den praktiska undervisningen och även detta kan ställas i fråga i fråga till citatet om lärarnas identitetsproblem då hon kanske saknar direktiv för hur och vad hon ska undervisa. Det är dock inte så svårt att förstå vad intervjupersonerna menar med att styrdokumentet är ”luddiga”, om man tittar på hur styrdokumentet ser ut i litteraturgenomgången så står det inte angivet vad och hur ämnet ska bedrivas.

Sven tar upp att han tycker att betoningen på ämnets teoretiska kunskaper ligger mer i fokus än rörelsen.

Det står att läsa i boken av Sandahl, följande angående de anvisningar till ämnet som framtog genom Lpo94:

”I kunskapsområdet Rörelse, rytm, dans betonades ett brett spektrum av aktiviteter och detaljanvisningar om undervisningens innehåll saknades i stort sett helt. I kunskapsområdena Natur- och friluftsliv och Livsstil, livsmiljö, och hälsa däremot fokuserades uteslutande på utomidrottsliga värden” (Sandahl, 2005, 94).

Sven har en poäng i det han lägger fram om man kikar på de kunskapsområden som anvisas genom Lpo94. Rörelsen har breda men föga anvisningar om vad det är för innehåll som ska tas med i undervisningen. Den teoretiska delen har fått ett mycket mer omfattande utrymme gentemot tidigare läroplaner.

Om man jämför de två citaten så kan man koppla samman att ”identitetsproblemet” som Annerstedt tar upp har att göra med de anvisningar lärarna fått genom styrdokumentet och att beroende på vilken lärare man vänder sig till har olika syn på hur man kan tolka dessa. Vissa har fördelen att arbeta tillsammans som Henrik och Tilda och lyckas få en komplett undervisning. Det finns de i vår undersökning såsom Johanna som tar till yttre hjälp för att kunna tolka styrdokumentet. Tolkningen av styrdokumentet är högst individuell där det finns både en negativ och positiv utgång i våra intervjupersoners utsagor.

Om man går över till de nationella uppnåendemålen (som redovisats i kap 4.1) så kan man även här hänvisa till ovanstående citat. De lärare som anser att eleverna väl når upp till målen är de lärare som har en medvetenhet om styrdokumentet och att de lyckats tolka dessa och arbetat aktivt med dem på ett bra sätt. För de lärare som inte är medvetna och har ett ”identitetsproblem” så har vi t.ex. Sonja som inte tror hon gör så mycket fel på sina lektioner utifrån styrdokumentet och inte heller är påläst om uppnåendemålen samt säger att eleverna lever upp till delar av dem. Sven ligger dock i en gråzon i detta avseende där han säger att styrdokumentet inte styr hans undervisning men att eleverna absolut lever upp till uppnåendemålen.

Alla lärare vill enligt vad det i intervjuerna framkommit främja rörelseglädjen, vilket kan kopplas till en viktig punkt under ”ämnets karaktär och uppbyggnad” i styrdokumentet där det är av vikt med allsidiga rörelseaktiviteter och en bred rörelserepertoar och även till ämnets ”syfte och roll i utbildningen” där en del är att ämnet ska bidra med olika former av motorik och motion (Skolverket 2000). Som ett exempel så vill Henrik erbjuda eleverna ett smörgåsbord av aktiviteter och med att Tilda som är Henriks kollega även diskuterar att man fått in ergonomi i undervisningen på deras skola så lever det också upp till punkten i styrdokumentet ”ämnets karaktär och uppbyggnad där kunskapen om hur valet av rörelse påverkar hälsan. Ergonomin är förövrigt även en del av uppnåendemålen för nionde klass (Skolverket 2000).

För att gå över till ämnet om statligt eller kommunalt styre av skolan så står det följande i boken som Karlefors skrivit:

”I början på 1990-talet fördes ansvaret för skolan över från staten till kommunerna vilket ledde till protester från lärarhåll. Överförandet var ett led i den decentraliseringssträvan som påbörjats under Lgr 80 och som ytterligare accentuerats i arbetet med den nya läroplanen. Lpo94 är en målstyrd läroplan och där detaljregleras inte undervisningen som tidigare. [...] Istället är målen fastställda och ansvaret för att nå målen lämnas till den enskilde kommunen, den enskilde skolan respektive den enskilde läraren. Skolan och lärarna formulerar sina mål och betygskriterier utifrån läroplanens målskrivningar. Lpo94 innebär på så sätt en större frihet än Lgr80. Med den friheten ska följa att skolans arbete kontrolleras mer noggrant av kommunen som i sin tur kontrolleras av Skolverket”
(Karlefors, 2002, 31).

Som vi fått fram genom intervjuerna så är det bara Sune, Sonja och Lena som varit med om att skolan varit statligt styrd till skillnad från nu när den är kommunalt styrd. Alla tre är inne på att likriktningen av ämnet försvann i och med reformen vilket vi också kan uttolka från citatet där det står att ansvaret för målen nu ligger på varje kommun, skola och lärare. Det finns nu alltså skillnader i hur arbetet ska utföras mellan olika kommuner och skolor. Med reformen försvann även den statliga kontrollen som således nu ska utföras av kommunerna men som lärarna ifråga

saknar och skulle vilja ha tillbaka för att få en mer jämlik skola. Sune är även inne på att styrdokumentet förr var mer tydliga förr än vad de är nu. Detta kan vi även läsa i citatet då att det med ändringen från statlig till kommunal skola så är det upp till varje kommun, skola och lärare att tolka de statliga målen och utforma egna ”styrdokument”. Det verkar dock vara ett problem i vissa fall som vi varit inne på tidigare med lärarnas ”identitetsproblem”.

7.4 Framtidens idrott och hälsa

Sonja, Sven, Lena och Torgny diskuterar och betonar samtliga att tiden i skolan för ämnet idrott och hälsa måste förlängas, både mer tid och helst längre lektioner. Det ser just nu en liten förbättring gentemot 1990-talet men vill samtidigt utveckla idrottsämnet och till detta behövs mer tid. I boken av Johansson kan man läsa hur författaren beskriver hur antalet idrottslektioner och friluftsdagar skars ner under 1990-talet. Samtidigt så minskade ungdomars fysiska aktivitet vid sidan av skolan, de blev passiva eller inaktiva. Vidare talar författaren om att tiden för ämnet idag är knapp, och att det är många viktiga aspekter som lärarna skall lära ut till ungdomar trots bristen av tid. Slutligen så hävdar författaren att undervisningen trots allt kan ge individer insikter och kunskaper om hur man kan må bra av fysisk aktivitet och att lära sig ta vara på sin hälsa (Johansson, 2007, 126).

Henrik argumenterar för att i framtiden så måste det bli en självklarhet att hela skolan arbetar med elevernas hälsa, tillsammans. Det borde ligga på alla lärares ansvar och samarbete mellan lärare och ämnen skulle i framtidens skola gynna samtliga individer på skolan. Annerstedt, Peitersen och Rønholt skriver om just vikten av att skolan måste nöja samarbete kring ämnet idrott och hälsa i skolan:

”Idrottsundervisningen kan emellertid inte vara ensam ansvarig för ett hälsoperspektiv i skolan. Det måste etableras ett samarbete med många andra ämnen. Även om detta också realiserats, kan skolan inte vara ensam om att förbättra hälsan och hälsomedvetandet bland befolkningen. Om skolan emellertid som helhet inser sitt medansvar gentemot barnens dagliga livsstil, så är det självklart att generellt se på barns möjligheter att göra erfarenheter med kroppen eller möjligheter till fysisk bildning i skolvardagen. Skall man

dock se på barns möjligheter utifrån det breda hälsobegreppet , måste man också bedöma om det finns tillräckligt med möjligheter i skolan för att utveckla affektiva, kognitiva, motoriska eller sociala kompetenser, vilka befrämjar ett livslångt deltagande i fysisk aktivitet” (Annerstedt, Peitersen, Rønholt 2005, 337).

Här pratar alltså författarna dels om vikten av samarbete men också om skolan idag har möjligheter eller förmågan att klara av att hantera de ansvar som krävs för att uppnå det breda hälsa perspektivet, såväl kognitivt som socialt.

Torgny och Sune tror båda att elevinflytandet kommer att öka i framtidens skola. De tror att det kommer att bli mer upp till var och en att påverka i vilken grad man vill syssla med de olika områden som finns i skolans utbud, och kanske till och med att påverka utbudet. I Larssons rapport säger en av idrottslärarna följande om elevinflytande: ”Till viss del har mina elever inflytande men det är ändå jag som sitter inne med kunskapen om vad de behöver kunna för att det skall svara upp mot kursplanen” (Larsson, 2004, 53). Det finns alltså en problematik här enligt den intervjuade att elevinflytande inte får påverka alltför mycket och att detta skulle påverka lärarens status. Vidare så är såväl Larssons rapport som Sune inne på att innehållet inom idrotten i stor grad påverkas av elevernas önskan. Det vill säga att om efterfrågan i framtiden är att det skall bli mer renodlad sport i skolan, så finns det en stor risk för att detta också sker.

Fysisk aktivitet och dess koppling till förbättrad inlärning är något som Tilda påpekar och något som hon anser är viktigt att legitimera inför framtiden. Enligt en forskare vid namn Dennison som bl.a. är grundare till Edu- Kinesthetics och Brain Gym och som dessutom har arbetat som lärare under hela sitt liv så verkar han aktivt för att få folk att förstå relationen mellan fysisk aktivitet och förbättrad inlärning. Han hävdar att olika former av kroppsövelser som sker under fysisk aktivitet faktiskt förbättrar olika delar av hjärnans förmåga eller kapacitet. Kroppsövelser eller fysisk aktivitet skapar balans i hjärnan och aktiverar bl.a. kreativitet, förståelse och fokus (Wolmesjö, 2002, 26-27).

7.5 Sammanfattning

Kursplanen för ämnet idrott och hälsa är det styrdokument som idrottslärarna har som riktlinje för

sin undervisning. Dessa riktlinjer som enligt vissa av lärarna är ”luddigt” utformade och svåra att tyda är samtidigt det som skall legitimera ämnet. I ovanstående kapitel så har vi tagit upp en del centrala punkter som vi anser är viktiga för ämnets legitimitet och som vi tycker är viktigt att lärarna tar vara på. Detta handlar om att lära eleverna att på ett bra sätt skapa ett livslångt intresse för fysiska aktiviteter, kunna ta ansvar för sin egen fysiska hälsa, (motion, kost m.m.) finna glädje i rörelse samt faktiskt nå upp till de uppnåendemålen som finns konkret skrivna för årskurs nio som att förstå sambandet mellan kost och motion samt hantera nödsituationer vid vatten och livräddande första hjälpen.

Under rubriken idrottsundervisning så diskuteras vad som är viktigt för lärarna att lära ut till eleverna, vad de anser är god idrottsundervisning, och hur man kan nå dit. Det kan handla om att vara väl förberedd, strukturerad och att fokusera på en genomtänkt lektionsplanering. Angående idrottsundervisningen så är det viktigt att eleverna under lektionstid rör på sig, detta är ett centralt budskap som samtliga lärare trycker på, och att ämnet skall vara praktiskt och inte alltför teoretiskt till sin läggning. Att samtidigt lära eleverna det livslånga perspektivet på fysisk aktivitet är också något som betonas under detta tema, eleverna skall efter skolans slut själva kunna ta ansvar och söka upp fysiska aktiviteter som hjälper deras fysiska välbefinnande.

Samverkan, ämnets utformning och urskiljning av ämnet gentemot andra intressen, som t.ex. föreningsidrotten diskuteras under nästa rubrik ”Ämnet i fokus”. Här behandlas ämnets utformning och vad som lärarna anser är positivt respektive negativt med ämnet som det ser ut idag. Vissa anser att ämnet skall återgå till en mer praktisk läggning som är mer inriktad mot klassiska sportgrenar, medan vissa ser fördelar med det ”nya” ämnets utformning och att detta skapar ett ämne för alla, inte bara de begåvade inom ämnet. Samverkan inom skolan diskuteras också, och det är en vanlig åsikt att man som idrottslärare lämnas alltför ensam inom området hälsa, på skolan. Det ideala menar en del av lärarna, vore att hela skolan samarbetade ämnesintegrerat med hälsa aspekten, för att skapa en så bred och djupgående undervisning och stöttande elevhälsa som möjligt. Till sist så tas ämnets relation gentemot föreningsidrotten upp. Det finns enligt lärare och litteratur både för och nackdelar att använda sig av föreningsidrott i skolan. Idrott och hälsa i skolan skall inte handla om resultat och tävling i första hand, vilket många pekar på är skillnaden mellan dessa parter (skolan och föreningarna). Dock så ser vissa en

fördel att kunna samarbeta med föreningsidrotten inom vissa grenar i idrottsundervisningen, grenar där föreningspersonal kan bidra med spetskompetens och på så sätt nå ut bättre till eleverna.

Styrdokumentet nuvarande utformning diskuteras under nästa tema. Lpo94 är enligt många forskare och lärare mer övergripande och generellt utformade än vad t.ex. Lgr80 hade varit. Att styrdokumentet lämnar mycket ansvar och detaljstyrning till den individuella kommunen, skolan och läraren är något som ibland kan skapa ett problem. Att den nationella kursplanen för ämnet idrott och hälsa är ”luddigt” skriven är det många lärare som är inne på, och många hade önskat en mer tydligt skriven kursplan, detta skulle förenkla lärarnas arbete. Det problematiseras också över skillnaden mellan kommunalt styrd skola och statligt styrd skola. Ett fåtal lärare har arbetat under båda regimerna och dessa är av åsikten att skolan skall skötas av staten, att detta skapar sämre likriktning av ämnet och att styrdokumentet var mer tydliga förr, när skolan styrdes av staten. Det skall också sägas att det även framkommer fördelar med en kommunalt styrd skola, med mer självbestämmande för kommuner, skolor och inte minst lärare.

Vårt sista tema i analysen behandlar framtidens skola, vad kommer att ske och vad vill idrottslärarna själva se för förändringar eller skillnader. Tidsaspekten är central och där angriper även forskningen bristen på tid för att eleverna skall kunna tillgodogöra sig ett fysiskt välbefinnande utan att de i skolan har tillräckligt med timmar att utföra detta på. Elevernas inflytande på lektionsinnehållet och varje individs egen förmåga kan i framtiden få större utrymme hävdar vissa lärare, kanske går man mot en skola där varje individ i större uträkning kan påverka vad den vill fokusera på för grenar? Vidare diskuteras det om att samverkan i större utsträckning borde existera på skolan, med elevernas psykiska och fysiska hälsa som fokus. Det framgår också att det finns stora sekundärvinster för många teoretiska ämnen på skolan i och med en god fysisk hälsa hos eleverna, god fysisk hälsa stimulerar bland annat inlärningsförmågan.

8 Reflektion

8.1 Reflektion kring syfte, frågeställningar och metod

Vi hade som syfte med detta arbete att undersöka och problematisera lärare i idrott och hälsas syn på deras egen undervisning, deras ämne och kopplingen mellan dessa till styrdokumentet. Vi valde att skapa fyra frågeställningar, som på ett tydligt och strukturerat vis var avgränsade men samtidigt tillräckligt breda för att svara upp till vårt syfte. Vi använde oss av den kvalitativa metoden, vilken vi tyckte passade vår undersökning. Vi ville gå på djupet, med fokus på kvalitet istället för kvantitet, och samtidigt föra en dialog och ett samtal med intervju objekten där vi både fick ingående specifika svar men där det också fanns utrymme för utveckling i intervju svaren. Vi visste innan vi gjorde intervjuerna med dessa åtta lärare i idrott och hälsa att resultatet inte skulle kunna bli representativt och kunna generaliseras över hela yrkeskåren och nationen. Vår förhoppning var ändå att genom intervjuerna och att vi hade skapat en standardiserad intervjuguide, kunna få fram ett mönster av svar inom de områden vi hade problematiserat.

Vi har under arbetet intagit ett hermeneutiskt förhållningssätt. Vi hade en del förkunskaper om detta område eftersom vi både är utbildade inom ämnet idrott och hälsa. Detta tyckte vi liksom hermeneutiken säger, var en fördel. Då kunde vi ha insyn i hur problemområdet skulle kunna tolkas. Frågorna som vi skapade i vår intervjuguide är samtliga öppna och breda, d.v.s. det kräver svar som går på djupet och som respondenterna inte kan svara ja eller nej på. Sådana öppna och breda svar kan vara problematiska att tolka, just för att de är så öppna. Men detta är också hela poängen med det hermeneutiska förhållningssättet. I vår studie tycker vi att detta passade särskilt bra eftersom vi har velat ha tolkningsbara utsagor. Vi ville hellre ha långa och breda svar än mätbara sådana. Utifrån dessa svar har vi kunnat göra analyser. Vi är också medvetna till den kritik som finns angående att ha hermeneutik som forskningsmetod. I och med valet av det så blir vårt arbete ett arbete som inriktar sig på tolkning och förståelse, och kan då inte förmedla en förklaring med enhetlig sanning kring våra frågeställningar. Som Alvesson och Sköldberg skriver så behöver en viss tolkning inte vara bättre än en annan, utan den tolkning som då skulle vara den bästa är den där de argumenten med till tolkningen som framställs är den bästa. Dessa argument skulle kunna vara de empiriska fakta man fått fram i sin studie (Alvesson, Sköldberg,

2008, 277).

Vi har pendlat mellan att skapa förståelse mellan del och helhet samt att gå in på specifika intervjuvar eller specifika intervjuer för att få insyn i den frågan eller de frågorna. Vi har även sett intervjuvarens helhet och eventuella mönster inom dessa. Inom hermeneutiken säger man att forskaren har tolkningsföreträde vilket kan påverka objektiviteten. Vi är medvetna om detta. Dock tycker vi att vi inte har styrt arbetet åt något håll samt att vi har resonerat med hjälp av allehanda litteratur och forskning och därmed kunnat framställa en rättvis bild av hur problemområdet ser ut.

I intervjusituationen märkte vi att alla individer har olika verbala förmågor och är olika tillfreds med den intima intervjusituationen ansikte mot ansikte. Därför hade det kanske varit en fördel om vi redan innan vi träffade respondenterna hade skapat en bild av personerna i fråga, så att vi hade kunnat forma intervjusituationen efter detta. Dock är det så att en *kvalitativ* intervju inte ska ta hänsyn till olika personligheter, utan att dessa ska behandlas på lika sätt för att studien ska bli så relevant som möjligt.

Vårt arbete fungerade som en undersökning, utan hypotes eller förutfattade/ skapade teorier inom ämnet. Vi valde att helt förutsättningslöst och utan skapade teorier eller studier att undersöka hur idrottslärarna arbetar med sin idrottsundervisning och densammas koppling till styrdokumentet. Vi hade inte som mål att bevisa någon hypotes eller att jämföra med någon tidigare skapad teori, vi ämnade endast undersöka hur situationen såg ut för de åtta idrottslärarna vi intervjuade. Naturligtvis är vi medvetna om att vår uppsats kan sjunka i trovärdighet och styrka i och med att vi inte har någon teoretisk utgångspunkt, men vi har valt att utelämna denna då vi endast hade haft nytta av en sådan om den verkligen hade varit relevant. Om det hade funnits något skrivet som liknade en teori om t ex tolkningsfrihet hade denna varit relevant för oss. För det är ju just det vi undersöker; huruvida lärarna använder sig av tolkningsfrihet i sitt arbete med de nationella styrdokumentet. Hur långt kan individen gå i sina egna tolkningar? När är man egentligen helt fri i sina tolkningar, och hur mycket påverkar sociala/psykologiska/kulturella faktorer sättet man tolkar t ex ett styrdokument? Någon teori om detta kunde vi inte hitta. Då vi inte har funnit en teori som arbetet kan grunda sig på, valde vi alltså inte inkludera någon teori i detta fall.

Vi tycker att vi genom arbetet har lyckats genomföra denna undersökning på ett tillfredställande vis. Vi har diskuterat, problematiserat och intagit ett visst förhållningssätt för att på bästa sätt skapa en så tillförlitlig undersökning som möjligt. Inom metoder och våra metodval har vi tagit upp relevanta termer inom metodiken som styrker vårt arbete.

Det som vi säger oss undersöka i vårt syfte och i våra frågeställningar, har vi också undersökt. Vi har genom att undersöka tidigare rapporter och forskning inom de områden vi arbetat med skapat en bra tillförlitlighet, vårt arbete grundar sig inte på våra subjektiva frågeställningar med eventuella ”felvärden” utan vi har använt liknande element i vårt tillvägagångssätt som tidigare arbete inom dessa områden.

8.2 Reflektioner kring empiri och resultat

Med empirin och analysen i färskt minne och med den röda tråd som vi har velat skapa från syftet och frågeställningar fram till resultatet så tycker vi oss se några generella mönster. Idrottslärarna tycker att det viktigaste i deras undervisning är rörelse, och att eleverna känner rörelseglädje. Samtliga lärare pratar om vikten av att eleverna får röra sig på lektionerna och att praktisk undervisning inom ämnet är viktig. Ett antal lärare är inne på det som enligt styrdokumentet är centralt, nämligen att skapa ett livslångt lärande hos eleverna, att idrott och hälsa undervisningen skall skapa ett intresse. Det är också en rättvis bild att sammanfatta idrottslärares syn på de nationella styrdokumentet som ”luddiga”, och där man från skolverkets sida lämnar mycket ansvar och beslutsfattning till de enskilda skolorna och de enskilda lärarna. Detta diskuteras av lärarna och det finns både fördelar och nackdelar med tydliga styrdokument, vissa av våra respondenter tycker om friheten och tycker att de kan tolka dokumenten på ett tillförlitligt vis, medan andra kräver mer likriktning och styrning. Vissa av lärarna som vi har intervjuat saknar ibland en gemensam agenda inom skolan (exempelvis Johanna och Henrik) där man gemensamt arbetar ämnesövergripande med hälsa ämnet. Litteraturen och forskningen som vi har haft tillgång till överensstämmer med denna bild och det verkar enligt dessa som att samverkan inom ämnet idrott och hälsa är något som både kan och bör utvecklas.

Tidsaspekten är central för samtliga av de personer vi har intervjuat, de vill att ämnet skall prioriteras mer och att timmarna för ämnet bör öka eller åtminstone inte minska. Enligt en del av lärarna och när man kopplar deras legitimering av ämnet gentemot litteraturen så kan man urskönja en bild av att fysisk aktivitet faktiskt påverkar eleverna inte bara genom en förbättrad fysisk förmåga utan även med hjärnans kapacitet eller förmåga. Att just legitimera ämnet som flera av forskarna och lärarna är inne på är centralt för att man inom skolan skall prioritera idrott och hälsa. Kan man inom skolan och samhället förstå vinsterna av en god idrott och hälsa undervisning så finns det vinster att hämta för såväl elever, lärare och samhälle. Det flera av lärarna pekar på är viktigt för att idrottsundervisningen skall bli lyckad, är att man är väl förberedd och att man som lärare har en tydlig lektionsplanering. Detta kan relateras till det som Annerstedt, Peitersen och Rønholt skriver om angående den goda idrottsundervisningen och som vi tog upp i vår inledning. Det verkar som att lärarna som vi har intervjuat har anammat dessa författares syn på god idrottsundervisning då de alltså motsätter sig ”att kasta ut en boll”, mentaliteten och istället vill vara förberedda och strukturerade.

Urskiljningen av ämnet idrott och hälsa gentemot andra privata intressen som t.ex. föreningsidrotten är en intressant aspekt i empirin och analysen. Här framkommer en tydlig skillnad i lärarnas syn på de två olika fenomenen, i idrott och hälsa styr *inte* resultaten och tävlingen är sekundär, till skillnad från föreningsidrott som ofta är resultat och tävlingsinriktad. Det finns dock klara vinster av att arbeta tillsammans med föreningsidrotten enligt forskning som vi har tagit del av, bl.a. utnyttjandet av specialkompetens inom diverse olika sporter, som kan hjälpa skolan att utveckla eleverna. Det kan alltså i bästa fall finnas en stor potential i att samarbeta mellan föreningar och ämnet idrott och hälsa i skolan, utan att för den sakens skull förlora identiteten i skolämnet.

Angående lärarnas kommentarer i relation till det centrala i den nationella kursplanen för ämnet idrott och hälsa så har vi fått ett blandat resultat. En del lärare anser att man mycket väl lever upp till såväl strävansmål som uppnåendemål och att man är väl medvetna om ämnets syfte och roll i utbildningen samt ämnets karaktär. Man hävdar att den hälsofrämjande undervisningen är viktig där man vill skapa ett livslångt lärande och där eleverna utvecklar hälsomedvetenhet, dels om sin egen kropp och dels om helhetssynen med fysisk och psykiskt välbefinnande i centrum. Det är

också viktigt enligt dessa lärare att eleverna lär sig vikten av ett livslångt lärande.

Uppnåendemålen som är de centrala enligt oss, lever vissa av lärarna upp till, och då handlar det främst om att eleverna har kunskaper i livräddande första hjälp och kan hantera nödsituationer vid vatten. Det mest centrala och det som både vi som forskare och det som nästan samtliga av våra respondenter betonar är vikten av rörelseaktiviteter, detta står under rubriken ämnets roll och syfte i utbildningen. Att eleverna utvecklar breda och allsidiga kunskaper inom olika rörelseaktiviteter är det viktigaste enligt de flesta av idrottslärarna som vi har intervjuat. Det fanns också de personer som inte följde de nationella styrdokumentet i samma utsträckning. De hävdade att dessa var luddiga, och svåra att omsätta i praktiken. De skulle vilja ha ett mer utstuderat samarbete mellan kollegor och skolor för att tydliggöra dessa styrdokument. Vissa av lärarna tyckte att det var för mycket betoning på hälsa aspekten och för lite på den faktiska rörelsen i styrdokumentet. De vill istället se att rörelsen alltid skall betonas och bedömas, och att ämnet inte skall bli alltför teoretiskt.

8.3 Framtida forskning

Vi har genom vårt arbete fått ta del av och utvecklat våra kunskaper kring det syfte och de frågeställningar som vi hade för avsikt att undersöka. Vårt arbete är mer av en djupgående kvalitativ intervjustudie, än någon representativ nationell utvärdering av idrottslärarna som yrkesgrupp. I framtiden hade det varit intressant för oss att försöka göra arbetet mer representativt, vi hade i så fall kunnat använda oss av ett liknande syfte och frågeställningar, men haft en större mängd personer, och varför inte i ett enkätformat. Vi hade då kunnat svara på mer konkreta frågor kring idrottslärarrollen, ämnet och styrdokumentet, gjort detta nationellt övergripande och sedan försökt att dra eventuella slutsatser. Området kring idrottsläraryrket, hur ämnet ser ut och kopplingen till styrdokumentet är en fråga som berör oss som blivande idrottslärare, därför har denna uppsats gett oss mycket kunskap och intressanta reflektioner och problematiseringar kring hur det är att vara idrottslärare på grundskolan idag.

Litteraturförteckning

Tryckta källor

Alvesson, M & Sköldberg, K, 2008, *Tolkning och reflektion – vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod* Studentlitteratur, Narayana Press Denmark

Annerstedt, C & Peitersen, B & Rønholt, H, 2001, *Idrottsundervisning Ämnet idrott och hälsa didaktik* Göteborg, ZetterQvist förlag AB

Arvidsson, E & Bremer, S, 2006, *En för alla- alla för en, om gruppdynamik i barn och ungdomsidrott* Malmö, Sisu idrottsböcker, Elanders Berlings AB

Blom, K A & Lindroth, J, 2002, *Idrottens historia* Sisu idrottsböcker, Elanders skogs grafiska

Denscombe, M, 2004, *Forskningens grundregler – Samhällsforskarens handbok i tio punkter*, Lund: Studentlitteratur

Ejlertsson, G, 2005, *Enkäten i praktiken – En handbok i enkätmetodik*, Lund: Studentlitteratur

Hartman, J, 1998, *Vetenskapligt tänkande* Lund, Studentlitteratur

Johansson, B, 2007, *Idrott och hälsa* Liber, Korotan, Ljubljana Slovenien

Karlefors, I, 2002, *Att samverka eller...? – Om idrottslärare och idrottsämnet i den svenska grundskolan*, Luleå: Universitetstryckeriet

Kvale, S, 1997, *Den kvalitativa forskningsintervjun* Lund, Studentlitteratur

Larsson, L, 2004, *Ämnet idrott och hälsa ur ett idrottsläraperspektiv* Institutionen för hälso och beteendevetenskap, Högskolan i Kalmar

Patel, R & Davidsson, B, 2003, *Forskningsmetodikens grunder – Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*, Lund: Studentlitteratur

Sandahl, B, 2005, *Ett ämne för alla? – Normer och praktik i grundskolans idrottsundervisning 1962-2002*, Falun, ScandBook

Skolverket, 2000, *Kursplan för Idrott och hälsa* Stockholm, SKOLFS

Wolmesjö, S, 2002, *Smarta rörelser, för fysisk och mental balans* Sisu idrottsböcker, Elanders skogs grafiska

Bilaga 1

Intervjuguide (Idrottslärare)

Bakgrund- idrottslärare

Kön/Ålder
Yrke/utbildning
Antal år som lärare

Varför satsade du på att arbeta som idrottslärare?

Idrottslärarrollen

Beskriv en ultimata undervisnings situation, ett läge då undervisningen fungerar som bäst?

Kan du berätta om något specifikt läge då undervisningen inte har fungerat? Vad hände och varför?

Vad är nackdelarna med dagens idrottsundervisning, som du ser det?

Vad är fördelarna med dagens idrottsundervisning, som du ser det?

Hur får du som idrottslärare in hälsobegreppet i din undervisning?

Ämnet idrott och Hälsa

Vad vill du som Idrottslärare se mer av i ämnet idrott och hälsa, både inom ämnet och hos eleverna?

Vad vill du som Idrottslärare se mindre av i ämnet idrott och hälsa, både inom ämnet och hos eleverna?

Vad är god idrottsundervisning?

Har ämnet idrott och Hälsa förändrats från din egen skoltid till din nuvarande tid som idrottslärare, och i så fall på vilket sätt?

Vilken central kunskap vill du ge eleverna?

Hur skiljer sig skolans idrottsundervisning från örig idrott i samhället (föreningar, privata intressen, kommunens utbud)

Styrdokumentet

Om man jämför de nationella styrdokumentet med hur din idrottsundervisning ser ut, hur väl stämmer dessa överens?

Vad tycker du om dagens nationella styrdokument, på deras utformning?

Vad är din åsikt om dagens nationella *uppnåendemål*, hur väl stämmer de överens med elevernas förmåga i årskurs nio?

Hur ser du som idrottslärare på skolans styrning, är kommunal eller nationell att föredra?
Motivera!

Framtiden

Hur tror du att idrottsämnet kommer att se ut i framtidens skola? Motivera!

Bilaga 2 Presentation av informanter

Sven

Ålder/ Kön: 32 år, Man

Yrke: Lärare i Idrott och Hälsa samt Matematik

Utbildning: Göteborgs Universitet

Antal år inom yrket: Åtta

Henrik

Ålder/Kön: 30 år, Man

Yrke: Lärare i idrott och hälsa samt svenska

Utbildning: Göteborgs Universitet

Antal år i yrket: Två

Tilda

Ålder/Kön: 29 år, Kvinna

Yrke: Lärare i Idrott och Hälsa samt engelska

Utbildning: Göteborgs Universitet

Antal år i yrket: Fem

Lena

Kön/ålder: Kvinna, 59 år

Yrke: Lärare i idrott och hälsa samt tyska

Utbildning: Kölns Universitet

Antal år i yrket: Trettio två

Torgny

Kön/Ålder: Man, 38 år

Yrke: Lärare i idrott och hälsa samt slöjd

Utbildning: Umeå Universitet

Antal år yrket: Tio

Sonja

Kön/Ålder: Kvinna, 51 år

Yrke: Lärare i idrott och hälsa

Utbildning: GIH

Antal år i yrket: Tjugosju

Sune

Kön/Ålder: Man, 54 år

Yrke: Lärare i idrott och hälsa

Utbildning: Kommundispens sedan 1999 (Ej formellt utbildad)

Antal år i yrket: Trettio

Johanna

Kön/Ålder: Kvinna, 32 år

Yrke: Lärare i idrott och hälsa

Utbildning: Malmö Högskola

Antal år i yrket: Fyra